

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Izaja ob 4 zjutraj.
Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.—
neobvezno
Oglasi po tarifu
Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

Upravišstvo:
Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36
Podružnici:
Maribor, Barvarska ul. 1
Celje, Aleksandrova c.
Račun pri pošt. čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 1. septembra.

Gop. Voja Marinković se je po lepo uspešnih konferencah v Ljubljani odpejal v Zenevo. Seboj je vzel zastopnike vladnega tiska, da poročajo o tehtnih nastopih naše delegacije na zasedanju Lige narodov. Gosp. Marinković je govoril ob svojem nastopu o zapadnih demokracijah, ki bi se nanje rad ožje naslanjal, vladna glasila pa še posebej poudarjajo, da zastopa gosp. Marinković politiko, ki jo odobrava velika večina Narodne skupščine.

Glavni faktor te režimske večine, gosp. Radić je včeraj poslal za Marinkovićem svoj blagoslov. Desavuiral je službenega predstavnika kraljevske vlade na celi črti in to na tako javen in ostentativen način, da bo vzbudilo senzacijo po vsej Evropi. Pod pretvezo, da je bil sicer tudi on povabljen v Zenevo (kar je seveda gladka izmišljotina), a da je ostal doma, ker noče priti v konflikt z drjem. Marinkovićem, je Radić porabil priliko, da tak konflikt aranžira iz Zagreba ven in mu da s tem še mučnejše obležje. Predsednik HRSS je minogredo obsojil politiko prijateljstva z ostalimi državami Male antante. Odkar je šel med mirovne separatiste, je Radić hud sovražnik Češkoslovaške. Ni čuda, da se mu tudi ljubljanski sestanki ne dopadejo in da z naravnost infernalno zlobnostjo denuncira konference gg. Marinkovića, Beneša in Duce kot nekele zaroto proti pacifističnim tendencam Lige narodov.

Potem, ko je na ta način zabodel avto ost v osnovne temelje naše celokupne zunanje politike ter se potrudil, da kompromitira Jugoslavijo pred vso miroljubno Evropo in podkrepil obvelovalno kampanjo naših neprijateljev, ki vedno trdijo, da je Jugoslavija element nemira v Evropi, se je pravi šef današnjega režima spravil na to, da direktno podere pozicijo, ki si jo je pripravi Davidovičeva vlada za svoj nastop pri razpravi o razoroževanju predmetu letošnjega zasedanja Lige narodov: o razoroževanju in o garancijskem paktu.

Radić predvsem zanika, da bi kraljevski minister zunanjih del države Jugoslavije imel pravo zastopati tudi Hrvate. Kot predstavnik «suverena hrvatskega naroda» zahteva članstvo v Ligi narodov. Njegova argumentacija je preprosta: ker imajo Hrvati «pacifistično zastopstvo», to se pravi, Radićev stranko, imajo pravico biti člani Lige narodov in če jim vlada tega ne dopusti, bi jo bilo smatrati za napadalko, proti kateri zahteva predsednik HRSS mednarodno mobilizacijo! Misel gosp. Radića, razpeta na vse strani, vodi v čudovite posledice. V praksi bi značila, da bi poleg gosp. Marinkovića sedela v Ligi narodov še cela vrsta enakopravnih «narodnih delegatov», katerih vsak bi seveda imel pravo, da zastopa svojo politiko! G. Radić je nekoliko surovo, a vendar točno povedal, da bi naj v federalistični državi vsak del federacije imel svojo zunanjo politiko. To znači tudi lastno diplomacijo: Srbi svojo, Hrvati svojo, Slovenci svojo, pa tudi Nemci in Arnavti, ker tudi ti so po Radićevi teoriji «narodni» v mednarodnem okviru SHS.

Na ta način je osporil Radić legitimacijo gosp. Marinkovića. Vzel pa mu je tudi stvarno podlago, da zastopa stališče Davidovičeve vlade glede razorožitve. Radić in ž njim celokupna HRSS to stališče z vsem poudarkom odklanja. Ko bo zunanji minister naše države zagovarjal odklonilno stališče svoje vlade, mu bodo neprijatelji Jugoslavije odgovarjali, da to stališče nima avtoritete narodnega zastopstva za seboj. Res je, da bi po nedeljskem Radićevem govoru v parlamentu glasovalo za stališče vlade le še 24 klerikalcev, 18 muslimanov in 32 davidovičevcev.

Nam je prav, ako se vedno znova dokazuje, da je sedanji režim politična in moralna absurdnost. Toda v interesu države globoko obžalujemo, da je izjavila glavni faktor današnjega režima na tako mučen način kompromitirala pozicijo Jugoslavije v Društvu narodov.

Napram tej veliki stvari je skoraj odveč opozarjati na druge nečuvne izpade Radićev in na njegove brezobrazne protije z vseviško vojaško intervencijo. Znak političnega delirija pa je, da Radić zahteva intervencijo Lige narodov proti vladarju, ako bi napravil konec sedanje-mu separatističnemu eksperimentu ali kakor pravi Radić, ako bi vojski ali dvorni krogi poskusili, da zrušijo pacifistično politiko.

Izjave g. Radića niso le mednarodni, one so tudi notranjopolitični skandal prvega reda. Vlada, ki si daje doposti, da njena glavna opora v kardinalnem vprašanju zunanje politike, da službeni

Nove težkoče režima

VLADA IN RADIĆEV GOVOR. — POMEN KRALJEVEGA SESTANKA S PAŠIČEM. — RAZPRAVE V MIN. SVETU.

Beograd, 1. septembra. p. Kraljev povratek v Beograd je zopet odložen. Kralj in kraljica, ki sta bila včeraj v Nišu, ostaneta še nekaj dni v Topoli in se vrnejo najbrž v četrtek v Beograd.

Vedno bolj se utrjuje mnenje, da je pričakovati prihodnje dni važnih političnih dogodkov. Včerajšnji Radićev govor je vplival silno mučno. Radićeve izjave ogrožajo mednarodno avtoriteto vlade, dokazujejo pa tudi znova nepomirljivost HRSS z edinstveno državo. Dopoldne so se posvetovali Davidović, Petrović in Marković o položaju.

Pravcato konstatacijo v režimskih krogih je izzvala vest, da se je v Nišu vršil sestanek med kraljem in Pašićem, ki je včeraj potoval k pogrebu svoje sestre v Zajčar. Govori se, da ta sestanek ni bil slučajen in se osobito komentira, da je trajal zelo dolgo. V političnih krogih se Pašićevi avdienci pripisuje poseben pomen in zvečer so mnogi novinarji poskušali dobiti bližnjih informacij od Pašića, ki se je vrnil iz Zajčara. Pašić pa odklanja vsako izjavo. Razširjena je govorica, da bo kralj po svojem povratku poklical na posvetovalne šefe opozicije.

Značilno je, da se danes že ves dan raznaša iz vladinih krogov nova kombinacija, češ da se jutri vrača predsednik parlamenta Jovanović in da je računati z novim poskusom za sestavo koncentracijske vlade. Kakor pa doznava Vaš dopisnik, ostane g. Jovanović še najmanj teden dni v Dalmaciji.

Dopoldne od 17. do 20. se je vršila seja min. sveta, na kateri so obširno razpravljali o političnem položaju. Vlada je poslala ministru Marinkoviću poročilo o Radićevem včerajšnjem govoru. Ministri po seji niso hoteli priznati, da se je razpravljalo o politični situaciji ter so zatrdili, da se je sklepalo le o tekočih zadevah. Odobren je kredit 2 in pol milijona Din za ojačanje proračunskih pozicij generalne direkcije carin. Izenačene so dnevnice davčnih eksekutorjev v Sloveniji in dnevnicami nižjih uradnikov. Nadaljevala se je razprava o vprašanju ukazov, vendar ni prišlo do nobenega sklepa.

Minister Vesjenjak je težko obol el na pljučnici.

Govorice, da bo parlament sklican že 10. ali 15. septembra, so se danes ponovno pojavile, toda se ne potrjujejo.

MINISTERSKI POMOČNIKI

Beograd, 1. septembra. r. Za pomočnika ministrstva prosvete je imenovan bivši poslanec prof. Vidaković (davidovičev), za pomočnika ministra financ bo

imenovan bivši dvorni svetnik dr. Gospodnetić, v ministrstvu soc. politike pa dr. Marković, bivši šef oddelka soc. pol. v Sarajevu.

VZPOSTAVA PROSVETNIH ODDELKOV.

Beograd, 1. septembra. r. V parlamentarnih krogih se govori, da namerava minister prosvete zopet vzpostaviti prejšnje oddelke za prosveto v Ljubljani, v Zagrebu in v Sarajevu.

ZOPET SO ODLOŽILI IZPLAČILO ZA URADNIKE IN PENZIONISTE.

Beograd, 1. septembra. e. Danes se je vaš dopisnik obrnil na finančnega ministra dr. Spaha radi izplačila zaostalih plač za uradnike ter ureditve pokojnin. Finančni minister je izjavil, da je pokritje za te izdatke predvideno v rednem proračunu v katero svrhu je določena vsota 500 milijonov dinarjev. Kdaj bodo gorenja nakazila za uradnike in upokojence izvršena minister Spaho ni povedal.

DEPUTACIJE PRI MIN. PREDSEDNIKU.

Beograd, 1. septembra. p. Danes je ministrski predsednik Davidović sprejema razne deputacije. Vsem je kot običajno obljubil, da bo šel po možnosti na roko. Deputacija hišnih posestnikov iz vse države je protestirala, da bi novi stanovanjski zakon podaljšal dosedanja obremenitev hišnih lastnikov. Deputacija zagrebških invalidov je zahtevala izključno pravo za kolportažo v Zagrebu. Med drugim je min. predsednik sprejel veliko deputacijo vseh slojev iz Velikega Bečela, ki se je prišla pritožiti proti ministru prosvete Korošcu, ki je na zahtevo poslanca Krafca odredil, da se v Bečuju ukine srbiska gimnazija in mesto nje instalira nemška. To je bil eden od pogojev za podporo Nemcev vladi. V Vel. Bečuju vlada ogromno ogorčenje.

PRITOŽBE OBRTNIKOV.

Beograd, 1. septembra. r. Delegacija zagrebške trgovinske zbornice je danes posetila finančnega ministra in mu obrazložila težko stanje obrtnikov v vsej državi, posebno radi neverjetnega obdavčenja tega sloja. Delegacija je potem posetila tudi prometnega ministra ter mu predložila pritožbe obrtnikov v prometnih vprašanjih.

DEŽURNI RADIĆEV KONTROLOR V BEOGRADU.

Beograd, 1. septembra. p. Danes je dospel v Beograd dežurni radićev dr. Lorković, da kontrolira vlado in jo informira o včerajšnjem Radićevem govoru in o sklepih HRSS.

Radićev parlament proti zunanji politiki vlade

PREDSEDNIK HRSS DESAVUIRA POLITIKO SVOJE LASTNE VLADNE. — RADIĆEV NASTOP ZA SPREMENBO PREDLOGA O RAZOROŽITVI. — HRSS NAJ POSTANE ČLANICA ZVEZE NARODOV! — RADIĆ DENUNCIRA MALO ANTANTO RADI SESTANKA V LJUBLJANI

Zagreb, 1. septembra. Včeraj se je vršila v Zagrebu seja Hrvatskega narodnega zastopstva, na kateri je govoril Radić o notranje in zunanje-političnih vprašanjih ter se zlasti petal s predlogom glede razorožitve, ki je sedaj na dnevnem redu razprav Zveze narodov v Zenevi. Po tem predlogu naj bi se vsako napadalno vojno smatralo za mednarodni zločin, Radić je dokazoval, da je ta predlog pogrešen, ker govori le o državah in o vladah, ne pa tudi o narodih. Po njegovem predlogu bi bilo treba ameriški pacifistični predlog dopolniti takole:

1.) Ako se v kakem parlamentu stvori pacifistična večina, a v dotični državi vojaški in dvorski krogi dosežejo, da se ta večina zruši, se mora taka država prglasiti za napadalca na celokupno Zvezo narodov.

2.) Ako je v enem državnem sklopu več narodov, pa kak narod izvoli vse poslance pacifiste, tedaj je treba, da pozove Zveza narodov ta narod za svojega člana. Ako vlada v tem sklopu napada ta pacifistični narod, potem je ona napadalec celokupne Zveze narodov.

V nadaljnjem govoru je Radić silno ostro napadel zunanjo politiko Marinkovića radi sestanka Male antante v Ljubljani. Dejal je, da je bil ta sestanek silno nesrečna misel in največja stranpot zunanje politike. Tudi je zatrdil, da je bil sestanek samo radi tega, da se se

politiki tako sovražno izjavo, taka vlada pač ne more računati na ugled, ko se zna, da jo Radić samo trpi, dokler mu njegova politika ne prinese omega, kar je HRSS zopet slovesno zahtevala v Zagrebu: mednarodno priznanje in samostojnost Hrvatske države, ali z drugimi besedami rečeno razbitje Jugoslavije.

članice Male antante pred sejo Zveze narodov sporazumele, kako bi se moglo po skupnem načrtu upreti predlogu o razorožitvi.

Govoreč o politiki na Balkanu je Radić silno divje napadel bolgarske emigrante, zemljoradnike, zlasti Obova in Kosto Todora, katerim je očital, da sta dobivala v Beogradu švicarske franke in da sta se hotela s pomočjo oboroženih bolgarskih beguncov polastiti premogovnika Pernika na Bolgarskem, naša vojska pa da bi zasedla Sofijo. Radić je dejal, da bi v tem slučaju boljševiki zasedli Beograd in Sofijo.

Koncem svojega govora se je Radić spravil s klevetami tudi še na Pašića in Pribičevića. Pašiću je podikal, da je organiziral umor v Sarajevu leta 1914. in da je eden izmed povzročiteljev svetovne vojne, na naslov Pribičevića pa je pripovedoval, da so požigali hiš iz njegovih krajev. Tam, da je ljudem zažgati hišo, kakor reči jim: «Dobro jutro». Pribičević, da je iz krajev, kjer so ljudje kradli vole in jih skrivali v cerkve...

Po Radićevem «ekspoziciju» je Hrvatsko narodno zastopstvo sprejelo naslednja dva sklepa:

1.) Hrvatsko narodno zastopstvo usvaja v celoti načela omenjenega ameriškega predloga ter bo z vsemi silami deloval na to, da to stori tudi vsa parlamentarna večina kateri pripada, odnosno tudi današnja parlamentarna vlada, ki jo podpira.

2.) Hrvatsko narodno zastopstvo in tudi vsi hrvatski narod bo delal še naprej za pojačano snago svojo pacifistično človečansko politiko, ki zasleduje praktično in realno ravnopravnost vseh narodov in vseh narodnih manjšin v državi, kakor tudi vseh stanov in poklicev v narodu.

Otvoritev V. zasedanja Zveze narodov

ŠVICARSKI ZVEZNI PREDSEDNIK MOTTA IZVOLJEN ZA PREDSEDNIKA.

Zeneva, 1. septembra. s. Sedanje zasedanje Zveze narodov vzbuja toliko zanimanja, kakor dosedaj še nobeno. Vstopnice za občinstvo so že zdavnaj razdeljene in prijavljenih je okoli 280 novinarjev iz vseh držav sveta. Francoskega ministrskega predsednika Herriota ki je prisel v nedeljo zvečer, je pričakovala na kolodvoru velika množica ljudstva, ki mu je priredila viharne ovacije. Macdonald dospe šele v četrtek, sicer pa so posamezne delegacije že zbrane polnoštevilno. Včeraj dopoldne je bila v katedrali svečana služba božja, ki jo je celebriral ženevski škof in kateri so prisostvovali tudi nekatoliški člani Zveze narodov.

Danes dopoldne se je vršila slovesna otvoritev V. zasedanja Zveze narodov. Čeprav je bila seja samo formalnega značaja, je bil naval občinstva izredno velik. Sejo je otvoril belgijski zunanji minister Hymans z daljšim govorom, v katerem se je uvodoma spominjal na trenutek pred štirimi leti, ko je bil na prvem zasedanju izvoljen za predsednika. Nato je branil bruseljsko finančno konferenco, ki so jo svoječasnno toliko napadali in naglašali, da se v Zvezi narodov od takrat vedno bolj razširja atmosfera zlate paritete in mirnega razvoja držav. Eno največjih dosedanjih del Zveze narodov je ustanovitev mednarodnega razsodišča. Obnova Avstrije in finančna stabilizacija Madžarske, ki sta bila dosežena po stabilizaciji gospodarskih in političnih razmer v Srednji Evropi, je v prvi vrsti zaslug Zveze narodov. Londonska konferenca je sedaj se močno približala rešiti tudi težke in v nemirne probleme reparacij, ki so težili Zvezo narodov že dve leti in bili zapreka za obnovitev politične in gospodarske harmonije v Evropi. Nato se je Hymans z iskrenimi besedami priznanja spominjal prizadevanj lorda Roberta Cecilja in de Jovenela za načrt za splošno razorožitev, ki je ena glavnih nalog Zveze narodov. Materialna razorožitev pa zahteva najprej moralčno razorožitev, ki jo je mogoče doseči le v atmosferi zaupanja. Francoska in angleška vlada sta v tem smislu pred kratkim natančno poudarjala svetost pogodb. Zeli, da bi se petemu zasedanju Zveze narodov posrečilo spraviti človeštvo na pota, ki vodijo do pravice na svetu. Hymansov govor je bil sprejet z dolgotrajnim ploskanjem in odobravanjem.

Skupščina je nato izvolila 8-člansko verifikacijsko komisijo, ki se je sestala ob 2. uri pop., da prouči pooblastila. Ob 4. popoldne se je vršila volitev predsednika. Za predsednika je bil izvoljen s 45 od 47 glasov švicarski zvezni svetnik Motta. Izid je bil sprejet z velikim odobravanjem. Motta se je zahvalil za izvolitev s kratkim govorom, v katerem je omenil londonski dogovor, kjer je že prišla do veljave ideja glede razsodišča. Prisotnost toliko uglednih državnikov, je končal Motta svoj govor, daje z ene strani Zvezi narodov velik pomen, z druge strani pa dokazuje, da si je Zveza narodov znala pridobiti tako veliko spoštovanje tudi pri onih narodih, ki so bili dosedaj najmanj pristopni ideji Zveze narodov.

PRIHOD JUGOSLOVENSKE DELEGACIJE.

Zeneva, 1. septembra. r. Včeraj je prispla semkaj jugoslovenska delegacija pod vodstvom zunanjega ministra dr. Marinkovića. Na kolodvoru sta jo sprejela jugoslovenski poslanik v Bernu, Mišeta Jovanović in član tajnika Zveze narodov. Z istim vlakom je došla tudi rumunska delegacija z ministrom Ducom na čelu in bolgarska pod vodstvom zunanjega ministra Kalfova. Jugoslovenska delegacija se je nastanila v hotelu Beaun Rivage, kjer so rezervirani tudi prostori za Macdonalda.

54 DRŽAV ZASTOPANIH.

Zeneva, 1. septembra. j. O ženevski konferenci se doznajajo še nastopne podrobnosti: Prijavljenih je 111 delegatov, ki zastopajo 54 članov Zveze narodov. S tehničnim in strokovnjaškim osebjem znaša število delegatov približno 350. Med delegati so trije ministrski predstavniki in več zunanjih ministrov. Tudi število novinarjev je naraslo na 350. Polnoma izpremenjene so pravzaprav delegacije Anglije, Francije in Jugoslavije. Jugoslavija je svojo delegacijo do cela reformirala, dočim so pri angleški in francoski delegaciji ostali gotovi strokovnjaki in posvetovalci.

MACDONALD PREDLOŽI NAČRT ZA MIROVNO GOSPODARSTVO.

Berlin, 1. septembra. s. Macdonald namerava na zasedanju Zveze narodov predložiti nov načrt medsebojnega mirovnega gospodarstva. Na angleški strani se pripisuje temu načrtu velik pomen.

Zmešnjave na Kitajskem

INTERVENCIJA VELESIL V PEKINGU. — AMERIKA ODPOSALAJA BOJNE LADJE V ŠANGAJ.

Washington, 1. septembra. s. Poslaniki velesil so včeraj v Peking u izročili noto, v kateri se naznanja, da so velesile odločene intervenirati, da preprečijo državljansko vojno na Kitajskem. Nota tudi naglašja, da bo Kitajska odgovorna za vso škodo.

Ameriški kabinet se je danes sestal pod predsedstvom predsednika Coolidgea, da prouči položaj, ki je nastal po meščanski vojni v Shanghaiu. Državni podtajnik za zunanje stvari smatra položaj za zelo resen. Zaduja poročila pravijo, da so ameriški državljani ogroženi.

New York, 1. septembra. j. Z ozirom na nevarnost izbruh meščanske vojne na Kitajskem je vlada Zedinjenih držav sklenila odpisati tri rušilce v Shanghai eno teropodovko v Amoy. Angleški general, ki poveljuje patrolnim čolnom na reki Yangtse je bil imenovan za poveljnika vseh tujih ladij v Shanghaiu. Skušal bo na vsak način varovati v coni Shanghaija tajo lastnino.

Protiboljševiška vstaja v Georgiji

Moskva, 1. septembra. s. Ruska brzojavna agencija objavlja sledeče uradno poročilo vrhovnega ljudskega komisarijata: »Dne 29. avgusta zjutraj je bil na mesto Cziertoty v Georgiji izvršen napad s protirevolucionarnimi cilji, in sicer pod vodstvom bivših častnikov, knezov in velitrgovcev. Napad je bil kmalu udušen. Oblastvim se je posrečilo aretirati vse vodje upora. Napad je bil organiziran od pomožnega komiteja menjševikov ter od takozvanega paritetnega komiteja, čigar predsednik je knez Andronikos, ki je že večkrat podal izjave, da se nikoli več ne bo udeležil sovjetom sovražnih akcij. Tudi v drugih krajih so menjševiki skušali organizirati upore, ki so jih pa udušili prebivalci sami.

NOVI VICEKONZUL V CELOVCU.

Beograd, 1. septembra. r. Za vicekonzula v Celovcu je imenovan dosedanj pomočnik šefa presbiroja min. tajnik dr. Erhatič.

NOVA KONFERENCA NASLEDSTVENIH DRŽAV.

Dunaj, 1. septembra. s. »Neues Wiener Tagblatt« doznava, da je za jesen nameravana konferenca nasledstvenih držav v Rimu, na kateri se bo razpravljalo o še nerešenih vprašanjih rimske konference v letu 1922. Tozadevna povabila se bodo poslala vsem nasledstvenim državam bivše avstro-ogrske notranije že prihodnje dni.

Borza

1. septembra:

CURIE: Beograd 6.725, New-York 531.75, London 23.87, Pariz 28.72, Milan 23.55, Praga 15.95, Budimpešta 0.0070, Bukarešta 2.60, Sofija 3.87, Dunaj 0.0075.

TRST: Beograd 28.80 do 28.80, Dunaj 0.0315 do 0.0325, Budimpešta 0.028 do 0.032, Praga 67.50 do 67.90, Bukarešta 10.75 do 11.25, Pariz 121.75 do 122.25, London 101.40 do 101.60, New-York 22.56 do 22.65, Curih 424 do 426, dinar 28.60 do 28.90, aK 0.0315 do 0.0325, dolar 22.45 do 22.60, 20 zlatih frankov 87.50 do 88.50, uradni tečaj zlata lire 434.34.

DUNAJ: Beograd 908 do 907, Berlin 13.860 do 13.960, Budimpešta 91.25 do 93.25, Bukarešta 344 do 346, London 318.500 do 319.500, Milan 3134 do 3146, New-York 70.950 do 71.185, Pariz 3842 do 3858, Praga 2127 do 2137, Varšava 13.570 do 13.670, Sofija 517 do 521, Curih 13.355 do 13.405, valute: dinarji 902 do 908, dolarji 70.460 do 70.560, levi 1.34 do 1.52, marke 16.590 do 16.710, funti 31.700 do 31.700, francoski franki 3825 do 3855, lire 3130 do 3150, zlati 13.520 do 13.660, levi 340 do 344, šv. franki 13.310 do 13.390, češke krome 2114 do 2130, madž. krome 88.75 do 91.75.

PRAGA: Beograd 43, Dunaj 4.7125, Berlin 8.01875, Rim 150.50, Budimpešta 4.225, Pariz 151.50, New-York 33.95, Curih 638.50.

BERLIN: Beograd 5.35, Dunaj 5.915, Milan 18.55, Praga 12.585, Pariz 22.66, London 18.815, New-York 4.19, Curih 78.85.

Kako klerikalci delavce za nos vlečejo

(Iz krogov nižjih uradnikov.)
Ni še minulo dve mesece, odkar so klerikalci nosili polna usta obljub za delavce, kaj vse da bi oni zanje naredili, če bi bili na vladi. Skoro več so obetali nego komunisti, s katerimi so katoliški boljševiki postavili skupen program: S silo vse preobrniti in razbiti, kar pa ostane, naj bo pod državo ali pod sekvestro. Vse tiste, ki so rekli, da podjetja ni kar tako nalahko vzeti, da imajo težke preizkušnje in čase, krize in »suha leta« in da treba v okviru današnjega položaja s pametno strokovno organizacijo delavstvu priboriti in zagotoviti njegovi ulogi v gospodarstvu in v državi primerno ulogo, vse te so s komunisti vred proglašali za izdajice, krumirje, Orjuncje itd.

Medtem je vsak pameten delavec videl, da je v vseh podjetjih nejevarni obrat počasi, da mu manjka denarja in podjetnosti. Videl je tudi, da so delavci v zasebnih premogovnikih bolje plačani nego v državnih. Sposobnejši med delavci so tudi videli, da samo ostro narodno gibanje more domačim nom zagotoviti veljavo na domačih tleh. In najbolj izobraženi med njimi so morali tudi videti, da je politika carinskega varstva industrije, ki jo je začela in vodila vlada gg. Pribečevića in Pašića, bila potrebna, da se več delavstva zaposli, da pride zaslužek in denar v deželo, da ne bo toliko brezposelnih in se ne bo delavcev odslavalo iz služb.

Klerikalna vlada v stvari pomeni hud udarec za delavstvo. Dala mu ta vlada ni nič ker jo vodijo kapitalisti in milijonarji. Dr. Breje in glavni vodja klerikalne stranke Bogumil Remec in njegov brat inženjer Remec so milijonarji. Biti mora že prav hudo žalostno neumen, kdor je mislil, da bodo ti milijonarji kaj storili v onem smislu, kar so njihovi priganjanci obetali delavcem. Obenem pa je nova vlada začela carinsko tarifo, ki je bila se-

stavljena v korist industriji t. j. njenemu procvitu in zaslužku delavcev. Vlada se izgovarja, da stvar »študira«, a to študiranje gre iz žepa industrije in seveda, koga najbolj boli? Delavca, ki brezposeln ne more živeti ne umreti, pač pa eden drugemu dela konkurenco povsod.

Začuden se sprašujejo delavci, čemu so klerikalci podpirali in se zanje celo streljali. Skrbno so v avgustu kupovali njih zaupniki »Slovenca«, pričakuj le eno najmanjšo odredbo v korist delavstva. A zaman. Našli so v »Slovencu«, da se ministri vozijo po vsej državi s salonskimi vozovi. Minister Sušnik tu, minister ta in ta tam, povsod salonski vozovi, fraki in govornice, bele deklice, a za tiste žuljave roke, ki so ministrom na stoličke pomagale, prav nič, niti prijazne besede, o dejanjih pa ne duha ne sluha. Kaj nas brigajo patrijarhi, nova oboroževanja in veliki župani, od tega ne more nihče živeti.

Najbolj je zanimivo gledati, kako zdaj klerikalci upravljajo državni denar na posameznih. Banketi so vsak dan, in »Slovenec« poroča z veliko slastjo, kako so gg. škof in katoliški ministri dobro jedli in pili na deželni vladi. Farovski novinarji nas ne poznajo več, ampak se z državnim denarjem vozijo v Švico. Z eno besedo: delavci so pozabljeni in gospoda se gosti.

Zato pa delavci s studom mečejo proč »Slovenca«. Dolgočasni zabavljan na dr. Zerjava je vsakdo do grla sit. Železničarji nam pripovedujejo, da je edino dr. Zerjav s svojim delom njim preskrbel izplačilo predumov za nazaj, ki so jih že vsi smatrali za izgubljene, in da jim je preskrbel izplačilo difference, oziroma novih plač. Bilo je malo besed pa zelo izdatno dejanje. Čas je, da delavstvo končno uvidi, da mu je klerikalstvo vedno lagalo in ga farbalo. Dogodki zadnjega časa so poln dokaz za to!

sklepih, o katerih se spregovorimo, se je poudarjala zlasti potreba, da se odločijo otroci z nalezljivimi boleznimi in teh bolezni osumljeni brezopogojno v bolnice, da pa se morajo za vse te slučaje ustvariti od sanitetne oblasti tudi potrebni predpogoji v bolnicah, kakor zadostno opremljena izolirnice in dr.

Zeteli bi bilo, da bi se sliči zdravniški sestanki vršili v bodoče tudi glede drugih važnih lokalno zdravstvenih vprašanj, ker bi se le na ta način gojila v sporazumu s kompetentnimi oblast-

Politične beležke

Občinske volitve na Jesenicah. V nedeljo so se vršile na Jesenicah občinske volitve, pri katerih je dobila JDS 199 glasov in 7 odbornikov, SLS 442 glasov in 15 odbornikov, NSS 85 glasov in 3 odbornike, socialdemokrati 88 glasov in 3 odbornike, komunisti 128 glasov in 4 odbornike, radikalni 43 glasov in enega odbornika. Zadnje občinske volitve so se vršile na Jesenicah meseca februarja, ko se je klerikalcem posrečilo z goljufivo ovadbo tik pred volitvami razveljaviti socialistično listo. Nato so se volitve udeležile le tri stranke: JDS, za katero je glasovalo 245 volilcev; SLS, ki je dobila 378 glasov ter NRS s 31 krogičkami. Klerikalci so z ozirom nato dobili odločilno večino v občini in so že mislili, da imajo župana in vse občinske svetovalce zagotovljene za najmanj tri leta. Vlada narodne koalicije pa je uročeno pritožbo zoper te volitve ugodila ter s tem obsodila goljufijo, ki so jo klerikalci uprizorili pri zadnjih volitvah proti delavstvu. Nedeljske volitve so na nedvoumen način pokazale, da Jesenice niso klerikalne in ne čedo biti klerikalne. Od 985 kroglic jih je SLS dobila le 442, torej veliko manj kot polovico. Od zadnjih skupščinskih volitev je SLS nazadovala za 78 glasov, dočim je JDS nazadovala za 86 glasov. Tudi socialdemokrati in narodni socialisti za kakih 40 glasov, radikalni pa za 12 glasov, dočim je število komunistov padlo od 263 na 128. Volilna udeležba ni bila posebno velika in ss 477 volilcev volitve ni udeležilo. Ako bi hotela SLS, ki je dobila od 33 odbornikov le 15, imeti v Jesenicah svojega župana, bi bila primorana zato napraviti kompromis z drugimi strankami. Nadvse značilno in zanimivo je za klerikalno stranko, da je pri nedeljskih volitvah dobila komaj dobro četrtino glasov od števila volilnih upravičencev.

Klerikalna korupcija nad učitelstvom na pohodu. Pišejo nam: Kako krščansko hoče novi prosvetni minister delovati za učiteljstvo, kaže drastičen slučaj zadnjih imenovanj v Hočah pri Mariboru. Čeprav je bilo tam razpisano mesto učitelja in je bilo zato tudi kompetentov, so klerikalci imenovali na to mesto žensko moč in sicer ženo nekega Slomškarija iz Posavja, ki pride potem tja kot nadučitelj. Poročajo nam tudi o imenovanju mladih učitelj Slomškarija na mesta, za katera so prosile večkrat starejše neslomškarike, sicer pa prvovrstno kvalificirane napredne moči.

Proti narodnemu šolstvu nastopajo ostro hrvatski separatisti. Odločno odklanjajo, da bi se na osnovnih in srednjih šolah vodil pouk v duhu narodnega edinstva, kakor to predpisuje ustava. Radičevski »Hrvat« pravi: Mi ne moremo trpeti, da naši in naših otrok sovražniki (profesorji nacionalnega mišljenja) vzgajajo naš naraščaj. Glavna rak-rana leži v tem, da na naših srednjih šolah poučujejo najbolj občutljive predmete: hrvatski jezik in zgodovino profesorji lažni demokrati. Dosti je vprašan v našem šolstvu, ki bi se morala rešiti čim prej, ali zdi se, da je to najvažnejše, ki ga je treba z eno potezo peresa urediti. Na delo g. minister prosvete!

Prepovedano razvite zastave Orjune v Makarski. Od sestave nove vlade nima separatistični tisk drugega dela, kot da denuncira državotvorne, nacionalne prireditelje in posameznike. Posebno v Dalmaciji se odlikuje v tem ozirom splitska »Hrvatska Rijeka«, ki je urejuje znani fanatik Kerubin Šegvić. Ta list je že dolgo napadel makarsko Orjuno, ki je hotela v nedeljo razviti svoj prapor, češ da je to »provokacija hrvatskega naroda«. Na brzo roko so radičevci sklicali v Makarsko svoj shod tudi za nedeljo in tako je dobila vlada povod da je ustregla želji separatistov. Minister notranjih zadev Nastas Petrović je brzojavno prepovedal radičevski shod (ki sploh ni bil resno mišljen) ter slavnost razviti praporja Orjune. Morda je to dobro. Med Orjunaši v Dalmaciji je dosti Davidovičevih pristašev, ki bo do sedaj videli, da pod vladjo g. Davidovića ni nobene Jugoslavije.

Kos papirja. Pod tem naslovom objavlja beograjska »Politika« uvodnik, v katerem na zelo oster način kritizira vlado. »Či njenega postopanja pri obnovi pokrajinske uprave v Zagrebu. »Politika« opozarja, kako opasno je, da sedanja vlada uveljavlja svojo politiko mimo in proti ti ustavi. Isto pravico bi se mogla arogirati tudi vsaka druga vlada in tako bi se zgodilo, da bi sprememba režima vedno značila tudi državni potres. Posebno pa podčrtava »Politika« neiskrenost, s katero brani vlada svoje postopanje in pa razdvojenost v vladi sami glede značaja obnove zagrebskega pokrajinskega uprave. Vlada vsak hip drugače utemeljuje svoj usodepolni ukrep. V početku je rekla, da je sklep od 23. avgusta storjen zgolj iz napredno tehničnih razlogov, naj bi organi v Sloveniji in na Hrvatskem pa so razglasili, da je obnova

pokr. uprave v Zagrebu le prvi korak h »končnemu sporazumu« (s separatističnimi načrti Radiča in klerikalcev). Sedaj zopet je prišla vlada brani svoje postopanje s tem, da prejšnja vlada ni spoštovala ustave in ni, kakor je po ustavi predpisano, vprašala pokr. namestnikov za predloge glede likvidacije. »Politika« povsem pravilno vprašuje: Če je to res, zakaj ste pa popreje nekaj drugega trdili? Če sme današnja vlada gregati proti ustavi z nedokazano trditvijo, potem sme jutri nova vlada razpravljati z enakim pozivom. Zato se, zaključuje »Politika«, baš s stališča politike »sporazuma« ne sme smatrati veljavna ustava za kos papirja, ki nima »moralne obveznosti«, kakor je izjavil »Slovenec«, ker bi tako razumevanje se moglo jutri maševati tudi g. Korošec in Radič. Danes komandirajo v vladi hrvatski politiki, toda v naši državi se nahajajo tudi Srbi.

Slovenec o politični morali klerikalnih ministrov. »Slovenec« piše: »Slovinci smo politično suveren narod, ki svobodno sodelujemo z drugimi jugoslovenskimi narodi v eni državi. Naša dejanska suverenost je bila z astavnim lafalizmom samo prekinjena, ali o njeni veljavnosti ni dvomil noben Slovenec, če izvajamo morda tisto peščico inteligence... Na »ustavni falzifikat« so prisegli tudi vsi klerikalni poslanci, še posebej pa prisegli klerikalni ministri dr. Korošec, dr. Kulovec, Sušnik in Vesjenjak. »Slovenec« nedvomno prištevata tudi to štiripersonno ministrsko deteljico med one Slovence, ki niso dvomili, da je ustava kot »ustavni falzifikat« neveljavna. Če so torej klerikalni ministri, katerih organ je »Slovenec«, prisegli na »ustavni falzifikat«, ki je neveljaven, kakšna morala je to? Odgovor je enostaven: klerikalna!

Kdo laže? Končno je »Demokracija« dala službeno sa »nadležnog mesta« izjavo, da je bilo nadaljevanje likvidacije zagrebske pokrajinske uprave nemogoče, ker se »v zakonu ni vse, kar je potrebno učinilo«; n. pr. ni bilo ne obstalnih odborov ne skupščin. Zato se je nabralo mnogo neresenih aktov. Suspensija likvidacije ima le namen, da vse pripravi, kar je treba in se ta likvidacija izvrši čim prej in čim bolje. Izgovor na zakon je prazen. Zakon je prav dober. Kako pa funkcionira uprava centralizirana zdaj v Zagrebu, če ni še obstalnih skupščin? »Slovenec« in »Hrvat« pišeta, da je suspenzija likvidacije prvi korak k reviziji ustave. Kako se to strinja z izjavo vlade v »Demokraciji«? Stvar je pač ta: Vlada igra dvojno igro. Eno za Srbe, drugo pa Hrvate. Laže se pa na obe strani, vsled česar bo prišlo razočaranje v Beogradu kakor v Zagrebu.

Federalizem nemogoč. »Slovenec« razburja naša ugotovitve, da je federalizem že zategadelj nemogoč, ker ni možno nikjer potegniti meje med pravoslavnimi in katoliški in je naivno misliti, da bi Šli Srem, Lika, Dalmacija pod zagrebski centralizem. Napram temu uprašuje »Slovenec«, kako naj gredo Hrvatje in Slovenci pod Beograd, če nočejo Srbi pod Zagreb. Primera je povsem zgrešena. Kakor bodo Ličani v karloviški oblasti in preko nje organizirani v državi, tako bodo Zagrebčani v svoji samoupravni oblasti. V Beogradu odloča skupna narodna skupščina v katero volijo vsi državljani sorazmerno. Vsakokratna večina, v kateri morejo biti ravnotako Srbi, kakor Hrvati in Slovenci, je na vladi. Ako Hrvatje in klerikalci opuste svoje državopravne ekstravagance, bodo vedno arbitri med srbijanskimi strankami. Delajte aktivno pozitivno državno politiko in zapustite svoje federalizme in druge jalove - izme, pa bo enakomernost v vladi sestavi in odločilnem vplivu sama od sebe nastopila. V Jugoslaviji more priti do samosrbskih režimov le, če separatisti s protidržavno politiko sebe izključujejo ali pa tako vlado sami podpro (n. pr. Markovega protokola). Vse kaj drugega pa je zahteva, da se Jugoslavija razdeli v več držav, kojih ena bi bila Hrvatska. Res naivno je misliti, da bi Srbi pristali, da ogromne kraje v Banovini, kjer kompaktno žive, pridejo pod Zagreb. Državna granica med Srbi in Hrvati brez večnega nezadovoljstva in bojev ni možna, možna je le združitev vsega naroda v višjem telesu in to je Jugoslavija. Kdor tega ne razume, mu seveda ni pomoč!

Iz demokratske stranke

JDS sestanki v mariborski oblasti. V soboto dne 30. avgusta se je vršil pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah dobro obiskan sestanek krajevne organizacije JDS, na katerem sta poročala o političnem položaju predsednik organizacije dr. Goršek in oblastni tajnik Spindler. Zborovalci so soglasno odobrili postopanje strankinega vodstva iz zadnjega časa in zlasti tudi sklepe načelstva na seji v Rogasji Slatini dne 23. in 24. avgusta. Naslednji dan se je vršil prvi demokratski sestanek pri Sv. Benediktu v Slovenskih gorah, ki velja kot eden najtemnejših kotov iz črni Slovenskih gor. Vabili so se odzvali vsi vabljene in se je osnovala krajevna organizacija, ki bo tudi v tem kotu širila demokratsko idejo. V kratkem se bo vršil podoben sestanek v sosednji fari pri Sv. Ani na Krempergu.

VRHNIKA. Občni zbor k. o. JDS se je vršil v nedeljo ob 10. uri dopoldne v prostorih »Mantove« ob navzočnosti okoli 50 članov organizacije. Po običajnih poročilih funkcionarjev je bil izvoljen nov odbor z živinozdravnikom g. Japavcem kot predsednikom. Organizaci-

ja se je v minulemu letu prav pridno udejstvovala na političnem polju, poskrbela je pa tudi za kulturna predavanja, ki jih je prirejala Z. K. D. z velikim uspehom. V program za bodočnost se je sprejela podrobna politična organizacija okolice in nadaljevanje kulturnih predavanj v jesenskem in zimskem času. Po običnem zboru je podal politični referat g. ravnatelj Jug iz Ljubljane. Z zanimanjem so poslušali zborovalci izvajanja, odobrili taktiko vodstva in izrekli soglasno zaupnico oblastnemu predsedniku JDS za ljubljansko oblast g. min. n. r. dr. Zerjavu.

Novi tečaj za strojepisje, stenografijo in knjigovodstvo (posamezni pouk) začnejo na Ant. Rud. Legatovi soli v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Pojasnila in vpisovanja v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Požar zletne tribune v Zagrebu

Včeraj, ob pol 1. zjutraj je postala zletna tribuna zagrebske sokolske župe »Kralj Petar Svačić« na igrišču Viktorije je žrtev silnega požara. Tribuna je bila 135 m dolga in 10 m visoka in vredna preko pol milijona Din.

Kako je nastal požar, še ni dognano, vedno bolj pa se pojavljajo glasovi, da je ogenj zanetil zla roka. Ze za čas sokolskega zleta je bila namreč pri tribuni radi neprestanih pretenj od strani blokašev nameščena stalna straža. Ko pa se je pred kratkim zagnalo, da nameštava zagrebska sokolska župa kupiti zletnišče, so se pretneje zopet ponovile. Značilno je tudi, da je baš včeraj stražnik tribune zapustil svoje mesto, češ da se je na stražnici govorilo o nalogu, da se straža ukine. Razen tribune je zgorelo tudi gradbeniku Popoviću raznega lesa v vrednosti 50.000 Din. Ker je bila tribuna le za gotov čas zavarovana, trpi zagrebska sokolska župa ogromno škodo. Značilno je tudi, s kakim veseljem in škodoželjnostjo so gotovi ljudje je opazovali uničevanje tolike vrednosti. Prave posledice hujškanja »Hrvata« in »Hrvatskega prava«!

Iz Primorja

Smrt na polju. Koncem prošlega tedna je šel delat na njivo 61letni kmet Josip Vovk s Kolonkova pri Trstu. Odšel je zjutraj z doma zdrav, ko mu je pa žena prinesla zajtrk na njivo, ga je našla mrtvega. Zadel ga je mrtvoud.

Dvajsetletnica godbenega društva na Proseku. 7. t. m. obhaja godbeno društvo na Proseku dvajsetletnico svojega obstoja. Ob tej priliki bo slavnost, na kateri bo sodelovala cela vrsta sosednjih pevskih in prosvetnih društev. Poleg društva samega in njegovega predsednika bo obhajalo 20letnico zvestega članstva več članov. Godbeno društvo vodi danes kapelnik g. Ferdo Majcen.

Otvoritev dramske sezone v Čitalnici pri Sv. Jakobu v Trstu. V nedeljo 7. t. m. otvori Čitalnica pri Sv. Jakobu v Trstu svojo letošnjo dramsko sezono, in uprizori ob tej priliki dramo »Nižava«, Čitalnica je zbrala v svoj krog lepo številno nadarjenih diletantov, s pomočjo katerih bo gotovo uspešno delovala na dramskem polju.

Patron je pogoltnil. 4letni otrok Modugno iz Trsta. Našel je naboj na ulici ter ga ter ga vtaknil v usta, pri tem pa se mu je zaletelo in patrona je romala v žlezo. Mati ki je prinesla otroka na rešilno postajo, se je morala udati tolažbi, da ne bo nič hudega, kar pa se bo videlo šele naknadno.

Smrt na kosa. Umrli je v Avberu pri Sežani 72letni posestnik Mihael Grmek, oče fašistovskega župana v tej občini, Avgusta Grmeka.

Zgodnji sneg v tolnjskih hribih. Prošli četrtek zjutraj je pobelil tolnjske hribe prvi sneg. Ta dogodek je tako nenavaden, da prorokujejo vsled njega stari ljudje letos zgodnjo in hudo zimo.

Premestitev fašistovskega priganjaka. Poročnik fašistovske milice Kalin, doma s Proseka pri Trstu, je premeščen v Senožeče, kjer bo vršil svojo službo na meji.

Početje občinskega komisarja v Sežani. Sežansko občinsko upravo ima že približno dve leti v rokah notar dr. Rumer, ki je sedaj odmeril v občini 284 ti-soč lir družinskega davka. Od kod se bo ta denar vzel, komisar ne vpraša. Kar je pa najzanimivejše, je gospod dr. Rumer naznanil sebi samo 15 ti-soč lir letnih dohodkov. Zato pa je pritisnil revne kmeti-tiče, ki nimajo v žepu niti heliča, da naj plačajo zanj »družinski« davek. Da ga ni sram, tega kraškega tajnega bankirja!

Med vozom in zidom. V trškem starem mestu se je zgodila te dni težka nesreča. Komaj 18letni voznik Ivan Svah, doma z Vrdele je hotel prepeljati dobro naložen voz skozi tesno ulico Sporcavila. Par metrov je šlo srečno, potem pa je voz s konji zavozil v stran in revež voznik je prišel med voz in zid. Ker je zadobil resne notranje poškodbe, so ga prepeljali v bolnišnico na zdravljenje.

Tržaška trgovska visoka šola »Revolta« je te dni dobila ime kraljevega vseučilišča za gospodarske in trgovinske študije. V zvezi s tem je tržaški župan izročil rektorju tega zavoda ves fond, ki je bil nabran že pred svetovno vojno za italijansko vseučilišče v Trstu. Dosedanji ravnatelj zavoda prof. Alberto Asquini je potrjen za rektorja te institucije za dobo nadaljnjih treh let.

Manifestacija trpinov iz svetovne vojne na Brezjah

Povodom desetletnice krvave svetovne vojne, ki je zahtevala hekatombe človeških žrtev in prinesla človeštvo toliko zla in gorja, se je vršil v nedeljo pod milim nebom na Brezjah sestanek nekdanjih vojakov iz svetovne vojne. Kakšne namene so imeli sklicatelji, o tem si sodbe niso edine; dejstvo je, da se je sestanek po številu udeležencev in po duhu, ki je na njem zavladal, spremenil v lepo manifestacijo medsebojne ljubezni in bratstva. Na Brezje so prihiteli velike množice fantov in mož — nekdanjih vojakov — iz vseh krajev Slovenije. Bilo jih je gotovo 10 do 12.000 in vse, brez razlike stanu in političnega mišljenja, je vezala v spomin na prestane težke dneve trpljenja in grozot rsična bratska ljubav. Po desetih letih so si mnogi tovariši z veseljem zopet segli v roke in se poljubljali mladenci in moške, sotrpini na krvavih poljanah in v zaledju, vzbujali so se veseli in žalostni spomini — vse, prav vse pa je tlačila težka bol v srcu, spomin na one, ki si jih je izbrala usoda kot žrtve in ki počivajo večni sen raztreseni širom sveta, ali pa še nosijo vidne znake prestanih vojnih grozot, ali pa še ječe pot tujim jarmom.

Sestanka sta se med drugimi udeležila tudi priljubljeni bivši major, g. Martin Colarić in judenburski župan g. Kleindienst, ki se je v slovenskem in nemškem jeziku s toplimi besedami spominjal poštenih slovenskih vojakov med vojno v Judenburgu. Sodelovala je tudi izvrstna vojaška godba naše Dravske divizije.

Pred romarsko cerkvijo je bil postavljen ličen oltar. Vonji kurat g. Bonac je imel pred službo božjo krasen spominski govor za padlimi žrtvami svetovne vojne, ki je napravil na vse navzoče globok vtis, kakor visoka pesem tolažbe so zadeloni močnejši akordi naše drž. himne. Bože pravde! Oči so se zaiskrile. Ne, trpljenje ni bilo zaman! Bog pravde je poplačal narodu strahoto z velikim darom osvobodjenja in ujedinjenja. In ko so prvi zapeli častitljivo nagrobnico »Blagor mu«, kateri je sledila tragično-ginljiva »Oj Dobrodo, ti slovenskih fantov grobe«, je porosilo oko tisočerm, toda solze niso bile le grenke, ker se počutimo na grudi nove velike prave svoje domovine...

Ob asistenci številnih duhovnikov se je nato vršil slovesen rekviem za vse padle slovenske vojake, znane in nezane. Saj ga ni bojišča na svetu, kjer bi ne trohnele tudi kosti slovenskega vojaka.

Po končanih ceremonijah se je pričelo zborovanje, ki ga je otvoril v imenu sklicateljev bivši vojni kurat g. Hafner. Nastopilo je več govornikov. Avtor znane knjige »Na krvavih poljanah« g. Matičić se je v poetično zasnovanem govoru spominjal številnih grobov slovenskih sinov in trpinov. Visoka pesem ljubezni in bratstva je bil tudi govor bivšega jugoslovanskega dobrovoljca v Dobruži, sedaj patra Stanka Aljančiča, ki je izrazil obenem trdno prepričanje in vstajenje Slovanstva. Majorju Colariću so množice priredile iskrene ovacije. V jedrnatem govoru se je spominjal težkega trpljenja slovenskih fantov po raznih bojiščih in izrazil svojo bol, da nam je zemlje lačni tuje ugrabile lepe dele naše domovine, ki čakajo še odrešenja v naši

Zdravniška konferenca v Celju

Celje, 31. avgusta.

Na inicijativo celjskega občinskega sveta in po naredbi mariborskega velikega župana se je danes vršila v magistratni dvorani v Celju konferenca zdravnikov mesta Celja in srezkega poglavarstva celjskega. Namen sestanka je bilo posvetovanje v ožjem krogu zdravnikov, da se določijo najprimernejše in najizdatnejše smeri in sredstva za pobijanje nalezljivih bolezni, v prvi vrsti v sedanjem času najbolj nevarne otroške bolezni škrlatice, ki se je tako globoko ukoreninila in zajela v naših krajih ter tudi v Celju in v srezkem poglavarstvu celjskemu ravno letos zahtevala v vrstah nežne mladine mnogo svojih žrtev.

Zborovanja se je udeležilo v splošnem zadovoljivo število uradnih in okrajnih zdravnikov, celjska javna bolnica pa je bila zastopana celo korporativno. Tem bolj je treba obžalovati, da se je udeležil iz Celja konference klub pismenemu povabilu in objavi po časopisih le en sam zasebni zdravnik. Urade in mesto so zastopali delegat mariborske oblasti sanitetni referent dr. Jurečko, župan dr. Juro Hrašovec, srezki poglavar celjski vladni svetnik dr. Leopold Zutek in magistratni svetnik Ivo Šubie. Po kratkih uradnih pozdravih posameznih zastopnikov, ki so poudarjali važnost te konference in veliko pripravljenost za vsestransko podporo pri pobijanju nalezljivih bolezni, sta referirala o predmetu, ki je bil na dnevnem redu, mestni fizik dr. Mano De-reani in sanitetni referent srezkega poglavarstva celjskega dr. Anton Schwab. V živahni debati, v katero so posegli domala vsi navzoči zdravniki, so se načela vsa važna vprašanja in bili stavljeni po ponovnih stvarnih pojasnilih, ki jih je podal oblastni zdravstveni referent, končno predlogi in ukrepi, kojih izvršitev bo gotovo v izdatni meri pripomogla do zaželjenega uspeha na polju zatiranja epidemijih bolezni, kar bi bilo v eminentnem interesu vsacega prebivalstva. V končni

Naši kraji in ljudje

Jakob Dimnik †

rodni in napredni težnji in pravic slovenskega učiteljstva. Na ta način je tako vplival posredno in neposredno na razvoj našega narodnega šolstva. Njegovo pedagoško in stanovsko delovanje je bilo splošno znano in kot redek primer dosledne vztrajnosti in izredne marljivosti visoko cenjeno ne le v mejah ožje domovine, temveč tudi zunaj nje. Častno priznanje mu je dala bivša Zaveza jugoslovenskih učiteljskih društev, ko ga je imenovala svojim častnim članom, Hrvatski pedagoški književni zbor v Zagrebu, ga je imenoval za svojega pravega, Zemský Ustřední Spolek Jednot Učiteljských v Král. Českém pa za dopisuječega člana.

Zlasti moramo poudariti njegovo neutrudno, marljivo delovanje v učiteljski organizaciji. Dolga leta je bil upravni odbornik Zaveze jugoslovenskih učiteljskih društev. Redno se je udeleževal vseh učiteljskih zborovanj; menda je ni bilo skupščine, ki bi se je ne udeležil. Z velikim zanimanjem je sledil vsakemu pokretu. Bil pa je tudi osebno izredno dobra duša: marsikateri tovariš se bo spominjal njegovih potov ter intervencij; največje zadovoljenje mu je bilo, ako je mogel komu pomagati. Njegovo stanovsko delovanje je bilo tudi čisto mnogostransko. Bil je dolgoletni blaginjak in soustanovitelj Učiteljskega konvikta, predsednik Ljubljanskega učiteljskega društva, funkcionar Vdovskega društva, Narodne šole, upravni svetnik Učiteljske Tiskarne in njen soustanovnik, odbornik Učiteljske hranilnice in posojilnice ter jako agilen odbornik Slovenske šolske Matice.

Pokojni Dimnik je bil mož, ki si je pridobil s svojim širokim obzorjem in veliko marljivostjo neomejen ugled tudi v širši javnosti. Leta 1896. je bil izvoljen kot pristav takratne narodno-napredne stranke v ljubljanski občinski svet, kjer je deloval nad 25 let kot občinski odbornik, načelnik šolskega oddelka in referent v raznih komunalnih vprašanjih. Enako dolgo dobo je bil član kuratorija višje dekliške šole in mestnega dekliškega liceja. Kot upravni odbornik Mestne hranilnice je deloval nad 16 let. Bil je tudi podpredsednik bivšega šolskega sveta. Zanimal se je poleg svojega stanovskega šolstva tudi za strokovno šolstvo. Bil je vodja obrtne nadaljevalne in trgovske gremialne šole. Deloval je tudi kot dolgoletni član odbora Slovenske Matice. Njegovo pedagoško stanovsko kakor tudi splošno javno delovanje ni moglo ostati neopaženo, temveč je bilo odlikovano tudi na najvišjem mestu.

Jakob Dimnik je bil stara kranjska grča, pošteniak od nog do glave, jako ljubeč in prijeten družabnik, delaven kakor mravlja, mož, ki je malo govoril, kadar pa je, je bila vsaka njegova beseda kakor izklesana. Starina, ki ne prekipeva, temveč s svojo umerjenostjo blagodejno in vešče vpliva na svojo okolico. Mož, kakršnih bi bilo baš v sedanji razrovanj dobi treba še mnogo. Žal, padajo list za listom. Koliko desetletij se poteče, da jim pridejo vsaj nekoliko podobni nasledniki?

Za njim plače njegova zvesta družica, soproga Josipina iz znane Kraigherjeve narodne postojnske obitelji, troje sinov, Slavoj, Ivan in Stanko, prva dva ugledna učiteljska prosvetna delavca, Stanko inženjer in hčerka Radica.

Pokojnega Dimnika bodo težko pogrešali, predvsem njegova rodbina, pa tudi šolska mladina, njegovi stanovski tovariši in širša javnost. Naj bi bila njegova izredna delavnost in marljivost vzpodbujajoča pobuda mlajši generaciji, svetel vzor naraščajoči mladini, da bo sejala novo seme za oradem, ki je zarezal široke brazde v

potu svojega izmučenega obraza in odšel tja daleč v neznanost, za seboj pa zapustil same najlepše spomine.

Pošivaj v miru, blaga duša, težko prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje!

Pogrebne svečanosti pod Triglavom

Krasno nedeljsko jutro, sveže, z lahno meglico v dolini, z jasnimi bleščečimi vrhovi.

Številni slovenski planinci so prihiteli v rosnata vrata, da se udeležijo nenavadnega pogreba. Proslula stena je takoj za svojim najopasnijim zmagalom Klementom Jugom stresla s sebe drugega mladčnika, Vladimira Topolovca, njega je pa obenem obdržala in mu postala grobnica. Za alpinista-idealista pravzaprav idealen grob. Če bi po katastrofi še kaj čutil, če bi tudi poznal, če bi mogel uživati, potem bi tudi sebi želel takšom grob in nesrečnega Vladimira bi zavidal zanj. V steni leži, v proslulem »Črnem grabnu«, — ime je naše, — pod in nad previsno črno steno. Z vseh strani strme, navidez gladke, več sto metrov visoke navpične stene. Le vasče oko plezalec, v kako zelo so te stene razčlenjene, koliko je v njih zlebovaja, police, last, turneev, balkonov, žlebov, kaminov, nosov, prijemov, jarkov, grebenčkov, hrbtišč, prodišč in drugih možnosti, ki se ti nudijo. Toda to sedaj ni bistveno. Okrog pokojnika se boji amfiteater njegovih sten. Stenar in Čmir mu stražijo strežeta, kipeči Triglav pa je vzletel pokojnika v svoje naročje. Tam poslušaj utrip prirode prav ob njenem srcu. Sam je pred Velikim Molkom, med to največjo sferično harmonijo, in lahno žuborenje slabotnega slapa, curlajočega izpod ledenika, se spaja s to harmonijo in jo dela manj grozno, bolj domačo. Planinec je našel grobnico, kakršne mu ne more dati največje bogastvo.

Mi majhni, ki še mrgolimo in se dvigamo na gore iz vsakdanjosti, smo v nedeljo pohiteli, da se poklonimo mlademu tovarišu, ki je brez ovinkov našel svojo Nirvano. Svečanost je bila v svoji skromnosti tako velika in globoka, kakor morda nobena onih, pri kateri sodeluje množica. Le pri pogrebu padli Orjunašev sem videl tako globoko in iskreno ganjene brate, ki se poslavljajo od brata. I tu je bilo slično, globoko, iskreno, samo veličastnejše. Tu ni bilo strasti. Tu je bila samo ena velika, tiha, globoka molitev k Prirodi. Bilo je, kakor prastara poganska svečanost iz dobe, ko sta človek in priroda bila eno in isto.

Obodo je opravil naš »planinski župnik«, gosp. duhovni svetnik Jakob Aljaž. Že v soboto se je zbralo v Vratih precej planincev, v nedeljo zjutraj pa jih je vlak pripeljal nad 200, večnoma pokojnikovih prijateljev. Podali so se naravnost s postaje proti cilju, v tistem, zares pogrebnem sprevodu. Vse drugače stopa to moštvo druge krake!

Ob 12. je bilo že zbranih v Vratih nad 300 turistov, ki so pol ure kasneje, z župnikom Aljažem na čelu krenili po poti, ki vodi na Luknjo, do skalo, kjer je gosp. Aljaž opravil pogrebne molitve za mlado žrtvijo naše planinskega očaka. Bil je pretresljiv prizor, ki bo gotovo vsem ostal v trajnem spominu. Po končanem pogrebnem ceremonijalu so pokojnikovi prijatelji zapeli pesem »Zalostinko «Blagor mu, ki se spočije». Nato se je vrstilo nekaj govorov, ki pa niso mogli objeti vsega, kar je bilo v dušah teh idealistov. Po končnih govorih je bila odkrita spominska plošča, kakor sta postavila svojemu tovarišu in

članu JNA društvo »Jadrana« in ljubljanske podružnice Ferijalnega saveza. Ploščo so po svečanostih tovariši pri vstopu v severno triglavsko steno pritrdili na skale. Po poslovnih govorih so tovariši zapeli še pretresujočo »Vigred se povrne«, nakar je župnik Aljaž v imenu vseh prisotnih izrekel staršem in sorodnikom pokojnega Topolovca iskreno sožalje. Pogrebni svečanosti se je udeležil osrednji odbor SPD po treh odbornikih, dalje zastopniki Skale, Jadrana, Triglava, Ferijalnega saveza, Preporoda in esperantistov-planincev. Stena je gledala na zbrano gručo. Kdo je na vrsti? Hej, drobiž, ali še kipiš k meni, na moj vrh? Kdo je na vrsti?

Dopisi

SLAVINA PRI POSTOJNI. Prosto voljno gasilno društvo je uprizorilo v nedeljo dne 31. avgusta ljudsko igró »Deseti brat«. Nismo pričakovali tako poveljnega uspeha, zlasti, ker so igrali povečini kmetski fantje in dekleta. Zlasti pa je hvalevredno to, da se peča to društvo tako marljivo z uprizarjanjem iger.

LAŠKO. Dne 30. avgusta zvečer je nenadoma vsled srčne kapi umrl tuk. sodni kanclist g. Hinko Kopač, star šele 42 let. Vest je vzbudila splošno sočutje, kajti, kdor je pokojnika poznal, ga je vzljubil radi njegovega prikupljivega in veselega značaja, ki nam je naklonil marsikatero prijetno uro nepriljene zabave. Kopač, izvrsten muzik, je bil vodja sokolskega salonskega orkestra, ki zgubi z njim najpožrtvovalnejšega člana. Ravno tako težko ga bodo pa pogrešali v svojih vrstah tudi tovariši lovci. Pokojnik, ki zapuša vdovo s tremi nepreskrbljenimi otroci, je bil zvest naš somišljenik, zanesljiv demokratični volilec, ki se ni nikdar strašil pokazati javno svojega prepričanja. Ohranimo vrlom, prerano odlošemu možu najlepši spomin.

KONJICE. Poraz pri občinskih volitvah je našim klerikalcem zmešal možgane. Da si ohladi jezo, so si privoščili v »Straži« demokrate ter jim predbacivajo pajaštvo s nemškutariji, ki so jim baje pripomogli k zmagi. Pisec »Stražnega« članka namenoma potvarja dejstva. Demokrati so klerikalcem ponudili li vezanje list, ker je bila nevarnost, da dobijo nemškutariji večino mandatov. A klerikalci so ponudbo odklonili, češ da bi jim vezanje list škodovalo pri volitvah. To izjavo so podali v času, ko so že pridno paktirali v Založnikovi gostilni z nemškutariji o skupnem nastopu proti demokratom. Toda prišlo je drugače. Nemškutarska lista je bila zaradi ponarejenega podpisa namestnika Konca razveljavljena. Nemškutariji so klerikarjem odgovorili pomoč in tako je lista SLS dobila le 64 glasov. Pred tremi leti so dobili klerikalci s pomočjo nemškutarskih agitatorjev Karla Wesenhegga, ki ga sedaj nazivajo »glavarja posurovele« in pobesnele tolpe ter grand-nemškutariji in sodarja Rudolfa 113 glasov. Izvoljen je bil takrat za župana klerikalec Franc Glogaranc. Izvolitev je stala nemškutarje, po lastnem priznanju 28.000 K. Sedaj, ko ni bilo več te pomoči, se je skrčilo število volilcev SLS na 64 in to kljub temu, da si je brusil vikar Tovornik pete že več tednov pred volitvami. Še lastni kandidati liste SLS niso prišli na volišče. Najbolje je odrezal Kolarič. Volit sicer ni šel, pač pa je bil izvoljen. Ja — tisti, kateremu zrase najdebelejši krompir ima tudi največ sreče! Med volitvami so nemškutariji opetovanokrat ponudili, da pošljejo večje število svojih ljudi na volišče, ako bi to demokrate zahtevali. Nemške ponudbe pa so bile kratkotalno zavrnjene. To je znano tudi klerikalnim kolesovodjem, vendar kljub temu govorijo o pajaštvu med demokrati in nemškutariji in o koncesijah, ki so se baje objubile slednjim. In narodni so naši klerikalci! Ko se je ustanovilo »Politično in gospodarsko društvo Nemcev v Sloveni-

ji s sedežem v Mariboru« je pristopil k društvu Franc Založnik, mizar in gostilničar v Konjicah. Ta vzor »narodnjak« je bil pod prejšnjim režimom županov namestnik, pri sedanjih volitvah pa nosilec liste slovenske ljudske stranke! Še bolj so pa klerikavzarji pametni. Pod županom Glogarancem se je n. pr. morala ena občinska seja preločiti, ker slučajno k isti ni bilo demokratskega »doharja« in »notarja« in si 10 brbljnih glavic klerikalne večine ni znalo pomagati. Demokratom priporočamo, da v zamotanah zadevah se obračajo za svet do novopovečane občinskega odbornika Še-liha. Ta bo že kaj pravo pogruntal. S tem gospodom bodo morali tudi vzdrževati prijateljske odnose, ker je nevaren nasprotnik! V »Straži« jim je že grozil: »Na svidenje v občinski dvorani!« Torej pozor demokrate, drugače ste — fučikati!

Kmetske konjske dirke v St. Jerneju

Krško, 31. avgusta.

Danes, v nedeljo so se vršile v St. Jerneju pri Krškem običajne dirke za konje domače reje. Ze nad 30 let se vrše te za našo domačo konjerejo velevažne prireditve. Opažali smo krasne konje, ki pričajo o visoki stopnji dolenjske konjereje. Zasluga in pohvala gre tamkajšnjemu »Dirkalnemu in jahalnemu društvu«, ki je s svojimi dirkami povzdiglo to velevažno gospodarsko panogo na jako visoko stopnjo. Kmetom in drugim dirkačem pa čestitamo nad le pimi dosegljimi rezultati in jim kličemo: Le tako naprej po začrtani poti do popolnosti!

Dirka se je otvorila ob 14.30 ob zvoških pridne kostanjevskih gasilskih godbah. Tekmal je prisostvovalo nad 3500 gledalcev, kar je vsekakor za St. Jernej rekordna številka.

Izidi so nastopili:

- I. 3- do 4-letni konji, 1680 m enovprežno:
- 1.) Banič M. na »Riči« 3 l. 4:42;
 - 2.) Luzar F. na »Furioso« 3 l. 4:42;
 - 3.) Babič J. na »Gavran« 3 l. 4:44;

- II. 5 in večlet. konji, 2520 m, enovprežni:
- 1.) Bon V., Krško 5:43 na »Puci« 9 let;
 - 2.) Pungersič A., Škocijan 6:11 na »Rička« 7 let;
 - 3.) Babič J., Gradišče 6:12 na »Novius« 10 let.

- III. Dvovprežna, 2520 m:
- 1.) Babič J., Gradišče 6:20 na »Novius« 10 let;
 - 2.) Mencin A., Drama o. Krki 6:50.

- IV. Jahalna dirka, 2520 m, domača pasma ne glede na starost in brez izenačenja teže:
- 1.) Blažič J., Kamen vrh 5:49;
 - 2.) Vidmar J., Drama o. Krki 5:45;
 - 3.) Simeček N., Videm pri Krškem 5:50.

Višek dirke je dosegel g. Fran Ivanc, Krško, s svojim »Treber«, 12 let, ki je prevozil 840 m dolgo progo izven kurencen, v sijajni formi, v času 1:30. G. Ivanc se je kvalificiral kot izborni vozač in nam je nudil krasen sportski užitek.

Potrebno bi bilo, da naše oblasti dolenjski konjereji posvečajo malo več pozornosti. Dobrih žrebcen razen dveh, ki so pa v privatni lasti, sploh nimamo in bi bilo umestno, da se vpostavimo prvovrstni žrebci različnih pasem na plemenilne postaje. Žrebčarskih postaj pa ni od Brežic do Novega mesta niti ene. Znakaj so se prej obstoječe postaje na Ceru (klah 6 žrebcev), Kostanjevici (4 žrebci) in St. Jerneju (7 žrebcev) opustile, nam ni znano. Konjerski odesk naj bi delal na to, da bi dobili naši konjereji zopet državne plemenske kobile kot je bilo to svoječasno vpeljano. Tudi naj bi se izplačevalo državne podpore konjerejem, ki si urejujejo moderne hlevove itd.

Samo s širokosrčno podporo vlade bi naš konjerejec dosegel ideal itak že znane tipa dolenjskega konja, kar bo narodu v ponos, državi pa v prid. — R. E.

Kulturni pregled

Ljubljanski Zvon

za mesec september je izšel in prinaša na uvodnem mestu nadaljevanje in konec dr. Kelemenove razprave »Umetniški princip poezije«. Pisec eseja navaja v razpravi lepo število domačih primerov, kako se pesniki poslužujejo teh in onih sredstev, da njihovi proizvodi učinkujejo na bralca. — Juž Kozak nadaljuje roman »Šentpeter«, sliko šentpeterskega predmestja ljubljanskega in njegovega življenja v polpretekli dobi. — Dr. Ivan Prijatelj objavlja nadaljevanje članka »Vloga »omladine« v prvem obdobju mladostnega pokreta«, ki prita, kako obilen material je moral sestavljalec uporabiti, da je napisal pričujočo razpravo. Spis obenem dokazuje, kako važno vlogo je igrala v tem pokretu markantna postava Frana Levca. — Alojzij Remec priobčuje zaključke tragedije ubogega dekleta v dvanajstih slikah »Magdas«. Stvar je krepko napisana, se prijetno bere in je čisto prav, da se je pred uprizoritvijo v ljubljanskem dramskem gledališču objavila na tem mestu. — Ante Debeljak piše o hispano-ameriški književnosti ter nam podaja nekatere njene vzorce tudi v slovenskem prevodu. — Vladimir Levstik nadaljuje

svojo »indijansko povest« »Rdeči Volk in Minehaha«, ki obiluje na satiričnih domislekih in jo odlikuje bogat jezik in pristen, tekoč slog. — Pesmi so prispevali trije: Cvetko Golar »Čebelar Boštjan«, Stano Kosovel »Možes na gor« in Li-Tai-Pe-Karlin »Jesenski dan«.

Med književnimi poročili beremo referate o drugem natisu Milan Pughjevih »Zakonec« ter o prevodu Goncourtovega romana »Renée Maupérin«. Anton Funtek zaključuje svojo kritiko Kellermann-Kobalovega romana »Predor«. — Cvetko Golar ocenjuje Šorlijevo delo za otroke »V deželi Cirimurec«, Miran Jarc ugodno kritizira Ribičičev »Kokoši rod« in L. M. S. recenzira dve knjigi o B. Smetani. — Kronika se spominja s kratkim zapiskom umrlega zgodovinarja dr. Fr. Kosa. Rubriko zaključuje Kuzmova »Polemika«.

»Ljubljanski Zvon« izhaja mesečno v Ljubljani. Tiska ga Delniška tiskarna, zalaga pa »Tiskovna zadruga« v Prešernovi ulici 54, kamor je nasloviti naročila in poslati denar za revijo.

»Macbeth« v našem dramskem gledališču. Shakespearevo žalostno »Macbeth« v Zupaničevem prevodu uprizore v soboto 6. septembra v dramskem gledališču.

lišču. Člani stolne dijaške kongregacije v režiji akademika Ivana Pengova. Vstopnice za to uprizoritev se dobivajo od 3. dalje pri dnevnih blaginjav in opernem gledališču.

Zagrebska drama. Zagrebska drama je uprizorila v ponedeljek zvečer Vojnovičevo delo »Maškarate ispod kuplja« z gostom gđ. Deso Dugaličevu iz Beograda. V sredo pa je na sporedu Moliérova komedija »Zlahtni meščan«.

Zagrebsko gledališče. V torek se bo izvajala v zagrebski operi Delibesova »Lakmé« z gospo Wesel-Pollo v naslovni vlogi. V partiji Geraldine gostuje g. Rijavec. V nedeljo 7. septembra zvečer pa se bo pela velika Borodinova opera »Knez Igor«.

»Luzia« na zagrebškem odru. V soboto zvečer so uprizorili v zagrebški operi Charpentierovo opero »Luzia«. Naslovno vlogo je pela gospa Zikova, njen partner je bil tenorist g. Rijavec, basistovska vloga pa je bila v rokah g. Josipa Križaja. Orkester je vodil ravnatelj-namestnik g. Milan Sachs.

Redukcija skladatelja Stolcerja-Slavenskega na glasbeni akademiji v Zagrebu. Ponovno smo že pisali o usodni redukciji učnih sil na zagrebški glasbeni akademiji, kjer so bili odpušteni vsi profesorji in učitelji, izvenzemski rektorja Lhotko in profesorjski svet sedmorice. Naknadno se poroča, da se nahaja med reduciranimi učitelji tudi komponist Jo-

sip Stolcer-Slavenski, ki je dosegel s svojim kvartetom na letošnjih glasbenih svečanostih v Donaueschingenu soglasno priznanje tujih strogih kritikov. Skladatelj Stolcer je sedaj odšel v Beograd, kjer ima mesto na tamojšnji glasbeni šoli. Zagreb izgubi z odhodom Stolcerja enega svojih najmarkantnejših mladih tvornih glasbenikov.

Slovenec — dirigent pevskega društva v Osijeku. Mladi slovenski rojak gospod Srečko Koporec je angažiran za dirigenta pevskega društva »Lipa« v Osijeku. »Lipa« je eden najbolj znanih moških zborov v Slavoniji. V nedeljo 7. septembra nastopi zbor z novim mladim dirigentom v Travniku (Bosna). Mlademu glasbeniku želimo med brati mnogo sreče in uspeha.

Neodvisni kiparji in slikarji gg. Ivan Meštrovič, Kršinič, Studin, Babič, Bečić, Kljaković, Miše, Šulentič in Varjač priredijo po dobro uspeh razstavah v Novem Sadu in Somboru razstavo svojih del v Splitu v prostorih g. Galija, ki je nedavno uredil svoj salon za umetniške prireditve. Razstava bo trajala od 1. do 15. oktobra. Umotvori odidejo iz Splita na Sušak, iz Sušaka pa v inozemstvo, v Italijo, Svico in Dunaj.

Štiridesletnica splitskega pevskega društva »Zvonimir«. Pevsko društvo »Zvonimir« v Splitu bo praznovalo letos v polovici meseca oktobra 40 letnico svojega obstoja. Ta jubilej se proslavi na

poseben slovesen način s koncertom, na katerem se bodo izvajale skladbe izključno jugoslovenskih glasbenikov.

Varaždinsko Narodno gledališče, s katerem smo pred kratkim objavili repertoar za novo sezono, bo vodil letošnji gospod Branko Tepavac, upravljal pa ga bo g. Stanko Tomašič. G. Tepavac je povzgel vse reforme v skladu z denarnimi viri, kateri so gledališču na razpolago. Poleg državne subvencije bo podpirala gledališče tudi mestna občina varaždinska, ki bo skrbela za razsvetljavo, kurjavo ter vzdrževanje gledaliških prostorov.

Načrti sarajevskega gledališča. Uprava Narodnega gledališča v Sarajevu, ki s nahaja sedaj pod vodstvom igralca gospoda A. V. Beka, objavlja program za novo gledališko sezono v Sarajevu. Uprizori se predvsem Shakespearejev »Hamlet«, nato Ibsenova »Hedda Gabler«, Molnarjev »Lilium« ter Sil-Varova komedija »Igra z ljubeznijo«. Pozneje pride na spore tudi Gogoljev »Revizor«, Krležin »Vučjak«, Vukadinovičev »Neverjetni cinder« itd. Režijo bo vodil gospod Bek, ki je pritegnil v ansambel več igralcev.

Goethejeva »Ifigenija na Tavrudi« pri Reinhardt na Dunaju. Dunajski režiser Maks Reinhardt pripravlja za konec meseca septembra v proslavo 175 obletnice smrti Goetheja njegovo »Ifigenijo na Tavrudi«. Ifigenijo bo igrala Helena Thimig. Orkestra pa Aleksander Moissi.

Domače vesti

* Za eksperta pri razmejitvi s Italijo je imenovan dr. C. Žižek, šef oddelka za tujski promet pri ministru trgovine.

* **Izpremembe v srednješolski službi.** Imenovani so: Za profesorja na stalno sistemizirano mesto na državni realni gimnaziji v Ptujih Henrik Vodnik, docent suplent na istem zavodu; za stalno vrtnarico na državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani Slavica Vencelj, namestnica vrtnarica na istem zavodu; za stalno vadniško učiteljico na državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani Olga Knez, namestnica vadniške učiteljice na istem zavodu; bivši učitelj na realni v Idriji Florijan Šuka za kontraktualnega učitelja na državni realni gimnaziji v Murski Soboti; suplent na državni realni gimnaziji v Novem mestu Vladislav Rustja za učitelja telovadbe na istem zavodu. Andrej Anšič, suplent na drž. realni gimnaziji v Murski Soboti, je v isti lastnosti premeščen na III. drž. realno gimnazijo v Ljubljani.

* **Pašičeva sestra umrla.** V Zaječaru je umrla sestra bivšega ministrskega predstavnika Nikole Pašiča, gospa Hristosija Jonović-Jovanović, mati našega poslanika v Bernu dr. Milutina Jovanovića. Ko se je Pašič v nedeljo vozil na pogreb, ga je v Nišu opazil kralj, ki mu je izrazil svoje sožalje ter ga povabil na političen razgovor, ki je trajal eno uro.

* **Poroka.** Danes se poročijo gđ. Anuška Čigojeva, načelnica Sokola I. župe Ljubljana I. in načelnica JSS, z gosp. Jugo M. trgovcem v Zagrebu. Povodom njene preselitve v Zagreb je priredil večeraj zvečer Sokol I. svoji velezaslužni sestri v restavraciji glavnega kolodvorja poslovilni večer, ki se ga je udeležilo tudi odposlanstvo Saveza in župe in so bile izrečene nevesti na pot krasne napitnice.

* **Načrt novega civilnega zakona.** Minister pravde je za 15. september sklical sejo sekcije zakonodajnega odbora, kateri je poverjena naloga, da izdela načrt novega civilnega zakona za celo državo. Člani sekcije so: profesor pravnih fakultet v Ljubljani dr. Gojmir Kerk, zagrebški univerzitetni profesor dr. Ivan Mavrovič, beograjski univerzitetni profesor dr. Dragoljub Arangeljevič in odvetnik dr. Gjorgje Nestorovič. Na sestanku se bo razpravljalo zlasti partija o oblikacijah.

* **Odlični poljski gost v Zagrebu.** V Zagreb je prišel Roman Zdzichowski, profesor v Vilni, ki je spisal več samostojnih del o jugoslovenski literaturi.

* **Pomorske voje naše vojne mornarice.** Pretekli teden so se vršile redne letne vojne vaje naše mornarice, nakar je šolska eskadra, sestojeca iz minonoscev »Kobac«, »Lubad« in »Galep«, odplula v Severno Dalmacijo.

* **Vila Velebita v Trstu.** V soboto proti večeru je prispela v tržaško luko jugoslovenska kraljeva šolska ladja »Vila Velebita« in sicer pod poveljstvom kapetana Nikole Gerechthammerja, s prvim častnikom Mate Cepulcem in Rudolmom Crnićem, ki je obenem tudi urednik edinega jugoslovenskega pomorskega lista »Jugoslovenski Pomorac«. G. Crnić je znan tudi v Ljubljani in Mariboru po svojih predavanjih y »Jadranski Straži« in na ljudski univerzi. Na brodu je 54 gojencev kraljeve pomorske akademije v Gružu, ki so na naučenem potovanju. Ladja je prispela iz Benetk in so jo sprejeli vladni in ostali krogi v Trstu kar najsijajneje. Poveljnik ladje je namreč mnogo brodaril po Jadranskem in Sredozemskem morju in je kot tak znan po vseh laških pristaniščih. Prvi je posetil ladjo jugoslovenski konzul s svojim osebjem. Ob tej priliki so izvajali gojenci jako lepe vaje z jadr in na krilih. Večera popoldne je posetil ladjo tržaški prefekt in so si ogledali tudi zastopniki lokalnega časopisa. Ladja ostane v Trstu do srede.

* **Upravniki kaznišnice.** V smislu odloka ministra pravde se bodo za upravne kaznišnice nameščale samo osebe, ki so napravile sodni izpit.

* **Higijska razstava.** Na letošnji prvi higijski razstavi, ki jo je priredil dr. Katičič, inspektor ministrstva narodnega zdravja v Ljubljani, je še vedno velik naval občinstva osobito za paviljonom M. Posebno zanimanje vzbuja na levi strani pri vstopu higijski bakteriološki oddelek, ki je urejen pod vodstvom zdravstvenega nadzornika g. dr. I. Pirca. Škoda, da se poleg podaljšane higijske razstave ne vidi tudi kinematografske predstave s kratkim opisom slik. V nedeljo je razstavo posetilo preko 3000 ljudi.

* **Razvije prapora Orjune v Domžalah.** Nad 300 Orjunašev v kroju in več sto v civilni obleki z znakom je pobileto v nedeljo z 11 prapori v Domžalah, kjer se je vršilo slavnostno razvije novega prapora. Bataljon akcije iz Ljubljane je prišel v Domžale peš s fanfarami. Tudi ženska sekcija je bila udeležena polnoštevno. Pred pošto v Domžalah je bil postavljen slavalok. Orjunaško armado, ki se je odlikovala po izborni disciplini, ki pri prihodu v trg pozdravil imenom asprednih občanov g. Andrej Slokar, nakar se je ob pol 11. dopoldne pred Sokolskim domom vršilo razvije domžalskega prapora. Po nagovorih predsednika domžalske Orjune g. Srgjana Krmpotiča in predsednika oblastne Orjune inženjerja Kranjca je zastavonoša Alojzij Maček prisegel, da bo čuval in branil svoj bojni prapor do zadnjega vzdihla, kumir ga. Zorka Korenjakova pa je pripela na prapornik. Šledila je zakletva ljub-

ljanskega bataljona, nato pa povorka skozi Domžale, ki je napravila na domačine mogočen utis. Popoldne se je vršila pri Kuharju vrtna veselica, na kateri se je razvila nepriljudna, v resnici prisrčna zabava.

* **Toča na Dolenjskem.** V novomeškem okraju je prošli teden napravila toča ogromno škodo. Pobila je razen krompirja vse pridelke v občinah Ajdovec, Dvor, Žužemberk in Smihel-Slopič. Uničeno je skupno 710 hektarov polja in 80 hektarov vinogradnikov. Škoda se ceni na 2.600.000 Din.

* **Vesela družba v hotelu »Strgulc«** je nabrala za Sokola na Bledu 180 Din. — Bratska hvala darovalcem! Zdravo! Sokol Bled.

* **Rešila ekspedicijska Mojštrancanov.** Iz Mojštrane nam v odgovor na zadnjo notico pišejo: Ni zakona brez izjeme. Od preko 50 let starega človeka, četudi rojenega turista, ni mogoče zahtevati, da bi šel plezat na severno triglavsko steno. Preveč bi tudi bilo, zahtevati od kmeta ali tovarniškega delavca, oziroma uradnika, da pusti delo ter gre dva ali tri dni iskat ponesrečenega, brez upanja na povračilo stroškov za izgubo časa. Toda kljub temu, da Mojštrancani nimamo politične, pa smo pri vseh petih triglavskih nesrečah storili svojo dolžnost. Kusyja so Mojštrancani našli in prepeljali brez tuje pomoči. Ante Lenarčič so šli iskat v Kot ter ga prepeljali na Jesenice. Tudi Hlebanjo so Mojštrancani sami prinesli s Kredarice. Dr. Juga so iskali trije planinci iz Mojštrane in dva orožnika drugi dan, predno so prišli Skalaši. Dva izmed njih sta se tudi pridružila ekspedicijski Skalašev. To dokazuje slika s ponesrečenim dr. Jugom na kraju nesreče. Kar se tiče nesreče Vlad. Topolovec, priznamo odkrito, da smo zvedeli, da pride takoj drugi dan rešila ekspedicijska iz Ljubljane, drugi pa nismo imeli upanja priti do trupla v Zlebu. Za vsak slučaj pa se je kljub temu en Mojštrancan napotil takoj v ponedeljek na Vrata, da eventualno obvesti druge. To lahko dokazemo tudi z imeni. Sicer pa smo že pred dvema letoma predlagali Osrednjemu odboru SPD. rešilne postaje, ki naj jim načeljujajo zavedni in neustrašeni planinci. Obvezni člani teh rešilnih ekspedicijskih morali biti predvsem gorski vodniki, drugi planinci po možnosti in potrebi. Sploh bi bilo potrebno, da Osrednji odbor potrjuje vodnike, vodi evidenco ter jih pouči o dolžnostih. Res čudno je, da vodi turiste na Triglav vodnik brez roke. — »Quos ego« iz Mojštrane.

* **Filatelisti in nabiralci razglednic itd.** vpišite se v domači krožek »Kolektor« v Kranju. Tu in inozemske članke, časopise, nagrade, krožne pošiljke, prospekt.

* **Poprava mostu v Ljutomeru.** Gradbeni minister je odobril kredit v znesku 800.000 Din za popravo mostu v Ljutomeru.

* **Zgradba »Kriške koče« na Kravencu** lepo napreduje. Zidovje stoji do vrha. Strešni stol je v delu. Na nedeljo 14. tega meseca je določen slovesni »likof«. Takrat bo zgradba v surovem že pod streho. Z njo se odpre velik del doslej razmeroma osamljenega pogorja širšemu občinstvu. — Zadnji »Domoljub« je porabil tudi to priliko in udrinil po zgradbi te koče, češ čne vemo, čemu je potrebna, ko vendar ne rabiš za Kravenc več ko en dan za tja in nazaj! Budalo, ki je to napisalo, se še vsaj na družtvom in gradbenim podjetjem, da delavci v nedeljo ne hodijo z vrha v dolino k maši. Gradba je namreč nujna, vreme zadržuje, in če bi se ne porabil vsak dan, pride vse skupaj v nevarnost, da bi nedokončana zgradba morala prezimiti. Te opasnosti sedaj več ni, zato so pa delali brez oddiha. Tisti pa, ki ve, da je poti tja in nazaj jedva za dan, se ni potrudil, da bi on napravil lahki sprehod in vsaj enkrat prišel mašo brat vrh gore. Janezu se sedaj smeje vsakdo, ki izve, kako ga je imenitno polomil v glasilu ovc in Sušnika ministra.

* **Izgrezi zagrebških komunistov.** Za nedeljo so sklicali zagrebški komunisti shod, ki pa ga je policija prepovedala. Ker so se kljub temu pričeli zbirati na severni strani Poljskega trga, je bil poslan oddelek policije, da jih razžene. Komunisti so sprejeli policijo s kričanjem in vihanjem ter kamnanjem. Ker je bil na trgu v tem času dnevni sej, je nastala splošna panika in so kmety pobeignili, zapustivši svoje pridelke. Končno je policija z naskokom razglašala demonstracijo. Okoli 16. popoldne je policija zvedela, da imajo komunisti tajno zborovanje v gozdu Kraljevcu. Ker pa so imeli zborovalci previdno razpostavljene straže izvidnice, so se takoj razšli, čim so zaznali, da prihaja policija, ki jih je potem zasledovala po gozdih in vinogradnikih. Aretirani so bili štirje mladeniči, med njimi nekateri, ki so dopoldne metali kamenje.

* **Ustanovitev poliklinike v Osijeku.** V Osijeku se v najkrajšem času ustanovi poliklinika in ambulatorij za sporne bolezni. V to svrhu je ministrstvo za narodno zdravje dovolilo kredit v znesku 600 tisoč dinarjev, dočim mora občina prekrbeti potrebno poslopje. Ureditev poliklinike prevzame država, vzdrževanje pa mestna občina. Osiješki občinski svet je ponudbo ministrstva za narodno zdravje soglasno sprejel.

* **Največje poslopje v Beogradu.** Gradbeno ministrstvo je odobrilo načrte za gradnjo palače kmetijskega ministrstva ter ministrstva za šuma in rudnike. Tro-

Moderno preoblikuje

in izgotavlja damske klobuke iz svilenih kril in bluz takoj

modni salon Stuchly-Maške
Ljubljana, Židovska ulica. 189a

Pralnica Hamann

Mestni trg 8 (na dvorišču)

pere in lika vsakovrstno perilo v 2 do 5 dneh. 426a

Ški so proračunjeni na 90 milijonov dinarjev. Nova palača bo stala nasproti vojni akademiji v Beogradu. To bo največje poslopje naše prestolice.

* **Za sirote ponesrečenih rudarjev.** — Vseled rudniških nesreč v ameriških Zedinjenih državah je v zadnjih šestih letih 4053 otrok izgubilo svoje očete. Odškodnina, ki se izplačuje materam, teče 300 tednov, za otroke pa se izplačuje do dovršenega 18. leta, a presega v redkih slučajih 2 dolarja na teden. To pač najbolj ilustrira, s koliko krvi in življenjem naš izseljenec »služi« dolarje za svoje rodbine.

* **Po desetih letih se je vrnil iz ruskega ujetništva Dalmatince Mate Skelj.** Na polu iz Tobolska v Sibiriji proti domu je sporečil iz Avstrije svojemu županiku, da priha iz ujetništva. V pismu navaja Skelj, da je v Tobolsku še vedno več tisoč ujetnikov Hrvatov, Slovencev in Bosancev. Naj vlada čim prej stori svojo dolžnost in omogoči vrnitev naših ljudi v domovino.

* **Smrt vsled stekline.** Pri sv. Jurju, občina Pregrada v hrvaškem Zagorju, je nedavno stekel pes posestnika Delića ogrizel štiriletno deklico Ančko Koprivnjak. Otrok je bil 28. avgusta prepeljan v zagrebško bolnico, kjer je že naslednjega dne v težkih mukah umrl vsled stekline.

* **Tri težke nesreče na železnici.** V soboto zjutraj sta na postaji Dubica na Hrvatskem trčila dva tovorna vlaka. Sunk je bil tako močan, da sta tenderja obeh lokomotiv skočila s tira; službena vagona sta bila razbita, istotako tudi trije vagoni, od katerih je bil eden natočen z vinom, drugi s premogom, tretji pa z železino. Škoda znaša 250.000 Din. Človeških žrtev ni bilo. — V soboto popoldne je na zagrebškem glavnem kolodvoru neki tovorni vlak zavozil s polno paro na lokomotivo za razvrščanje z osebno garnituro. Službeni vagon je bil razbit, en prazen vagon prevržen. Materijalna škoda je znašala. — Na kolodvoru v Ogulinu je bila v nedeljo povožena posestnikova žena Boja Kosićević iz Korenice. Prišla je pod kolesa, ki so ji odrezala levo roko in nogo.

* **Tatvine v litjskem okraju.** V noči od 27. na 28. avgusta so neznani tatovi odnesli krojaču Francu Flisku iz Smartne pri Litiji nekaj obleke in blaga v vrednosti čez 1800 Din. — 27. avgusta so v jutranjih urah okradli še nepoznani umovčiji trgovca Hina Humerja iz Sv. Križa pri Litiji, ki so mu odnesli za preko 25.000 Din raznega blaga. V hiši, kjer je Humerjeva prodajalna, so nastanjeni celo orožniki. — V noči od 10. na 11. avgusta je bila ukradena Karhu Vidrihu, posestniku pri Sv. Križu, iz hleva krava. Kljub marljivemu sodelovanju je vse izsledovanje zaman. — V zadnjem času je bila ukradena tudi neka trafikantinja v Litiji, kateri so odnesli precejšnjo množico tobaka. Tatovi so poskušali svojo obrt na več drugih krajih, kakor tudi na pošti v Smartnem, kar se jim pa ni posrečilo. Naravno je, da so ljudje radi tega precej zbegani. Potrebno je, da stopijo oblasti tennim elementom, ki se klatijo po litjskem okraju, energično na prste.

* **Pozabila se je v vlaku dne 18. p. m.** na progi postaja Bled do Jesenice, oziroma do Ljubljane letna damska obleka, široko črtana, zavita v rjavem papirju. Pošten najditelj naj jo blagovolji oddati v upravi lista proti nagradi.

* **Velika tatvina v Subotici.** V noči od sobote na nedeljo je bilo vlomljeno v mestno blagajno v Subotici. Vlomilec je odnesel vso gotovino v znesku 280.000 dinarjev. Iz pisma, ki ga je pustil, je razvidno, da je denar odnesel blagajniški kontrolor Stevan Pata, ki je pobeignil na Madžarsko.

Iz Ljubljane

u— **Pogreb Jakoba Dimnika.** Vsi člani šentpeterskega in šentjakobskega društva se pozivajo, da se polnoštevilno udeležijo današnjega pogreba vnetega člana, ravnatelja g. Jakoba Dimnika.

u— **Gremij trgovcev v Ljubljani** poziva vse svoje člane, da se polnoštevilno udeležijo pogreba blagopokojnega vodje gremijalne šole, velezaslužnega gospo- da Jakoba Dimnika, ki se vrši danes ob 17. uri iz hiše žalosti, Komenskega ulica 14 na pokopališče k Sv. Križu. Predsednik: Franc Stupica.

u— **Starše mladine I. mestne deške osnovne šole na Ledini** obveščajo vodstvo, da se otroci zbirajo ob pol 5. uri popoldne pred šolskim poslopjem.

u— **Sokol I. Bratsko članstvo** obveščamo, da je preminul naš dolgoletni do- brotnik, član od ustanovitve, brat Jakob Dimnik. Zbog lepših zaslug, ki jih ima pokojnik za naše društvo, nas veže dolžnost, da dostojno počastimo njegovo poslednjo pot. Vabimo br. člane, moški naraščaj in moško deco, da se udeležijo pogreba v kroju, ženstvo pa v civilizaciji z društvenimi oznaki. Zbirališče ob pol 5. na Taboru. — Odbor Sokola I.

u— **Šentjakobski pevski zbor v Ljubljani** vabi svoje člane na prvo redno va-

ALEKSANDER KNEZ

pooblaščen senzal Ljubljanske borze se pri-
poroča za izvrševanje 4208/a

vseh borznih naročil

posebno za posle v efekti, vseh vrstah žita in
moke, jajc, sena, slame, fižola, vina itd. itd.

Brzjavlj: Knez Ljubljana Telefon 80

PREMOG, KOKS in DRVA

dobavlja najceneje 4603/a

JOSIP SYETIČ

LJUBLJANA, Resljeva cesta 3.

jo, ki se vrši dne 4. t. m. v šentjakobski šoli. Istotako se vabijo novi pevci, ki imajo veselje vstopiti v naš zbor.

u— **Umrlj v Ljubljani.** Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaj: Ivana Zoran, livarjeva vdova, 81 let. — Ana Zupan, zasebnica, 69 let. — Umberto de Comelli s Stuckenfeld, kr. italijanski konzularni delegat, 36 let. — Ivan Zrimšek, želez. uradnik, 22 let. — Antonija Avsec, delavčeva žena, 43 let. — Jakob Briški, delavec, 22 let. — Marija Klančnik, mestna uboga, 74 let. — Julijana Šarc, žena želez. nadspredni- ka, 48 let.

u— **Kavarna »Central«**, Vsaki dan damski koncert. Se priporoča Stefan Miholič. 1969

u— **Policijske prijave.** Od nedelje na ponedeljek so bili prijavljeni policijski sledeči slučaj: 3 tatvine, 4 kaljenja nočnega miru, 10 prestopkov cestnega policijskega reda, 4 prestopki prekoračenja policijske ure, 1 godba brez dovoljenja, 2 prestopka pasjega kontumaca, 1 poškodba tuje lastnine, 1 prestopek nedostojnega vedenja. Aretacije so se izvršile štiri in sicer: 1 radi postopanja, 1 radi prestopka pijanosti, 1 radi izzivanja in 1 radi kaljenja nočnega miru.

u— **Samo o tem ni hotel slišati.** 59-letni Franc Flere iz Gor. Grada je navajen na komodno življenje. Noče delati, zato raje prosjači po mestu. V nedeljo zvečer pa je imel smolo, kajti zalotil ga je pri tem stražnik. Pripeljan pred zasliševalnega uradnika, ni hotel o krivdi ničesar slišati. »Kolikokrat ste že kaznovani?« ga je vprašal uradnik. »Oh, tako me želedode boli,« je tožil vsiljivi besed. »Devetintridesetkrat!« je odgovoril mesto bolnega berača uradnik sam in Franc Flere je odšel v zapor, da počaka štiridesetkratne obsodbe.

u— **Radičevski evangelij** je prišel pridigat v Ljubljano šofer Ivan Novak iz Zagreba. Repetirč se je v nedeljo okrog 3. zjutraj pred barom in se prepiral z neko orjunaško družbo. Ker je postal v svojem »apostolstvu« preveč goreč in se je hotel nekaterih lotiti tudi dejanski, ga je naposled stražnik aretirati.

u— **Tudi zabava.** Neznani razposajenci so pokvarili v nedeljo zvečer na Masarikovi cesti občestno železniško ograjo. Polomili so več kolcev pri ograji ter jih razmetali po cesti. Trije so bili pri »delu« opaženi ter aretirani. Vest večerajšega »Nar. Dnevnika«, da so bili med to družbo zapleteni tudi mehanik Alojz Dolinar, akademik Slavko Jesih in uradnik drž. železnice Vinko Jeglič, je izmišljena. Imenovani gospodje so šli takrat samo slučajno mimo in niso imeli z vandalizmom nobenega opravka.

u— **Poljska tatvina.** Z njive na Prulah, last sluge gradbene direkcije Josipa Simenca, je bilo v noči na 30. t. m. ukradenega okrog 10 kg strošjeve fižola. Ker so poljske tatvine v zadnjem času ravno po njivah na Prulah in Mirju zelo pogoste, bo odslej naprej straža budno pazila, da zasači elemente, ki se hočejo pasti tamkaj na tuj račun.

u— **Zlikovstvo.** V nedeljo ponoči so neznani veseljaki razgajali po poti v Rožno dolino in podrli pri tej priliki pet stebričev obpozne ograje, last mestne občine. Metali so kolike tudi v zrak in na električne žice, tako, da so s tem ugasnili za nekaj časa več električnih svetilk. Konec surovemu veselju je napravil stražnik, pred katerim se je družba pogumno — skrla v temo in nato zbežala.

Iz Celja

u— **Gremij trgovcev v Celju** naznanja da se vrši v četrtek dne 4. septembra ob 16. uri v prostorih Trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani ponovna anketa glede vprašanja zagisuranja skladiščnih prostorov na Sušaku za interese iz Slovenije. Kdor reflektira na skladišni prostor, naj javi to gremiju najkasneje do 2. sept. ali naravnost zbornici do srede 3. sept. ali najkasneje pri anketi dne 4. sept. Na poznejše prijave se ne bo več oziralo.

u— **Ciril in Metodov dan v Celju.** V nedeljo dne 7. t. m. se vrši v Celju redna velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Celjani se že marljivo pripravljajo, da se bo ta dan kolikor mogoče svečanostno obhajal. Pri jutranjih vlakih iz Maribora in Ljubljane se vrši na kolodvoru sprejem in pozdrav skupščinarjev. Sodelujejo vse celjske narodne in kulturne organizacije. Z ozirom na važno nacionalno delo, ki ga izvrši šolska družba že 35 let z veliko požrtvovalnostjo med slovenskim narodom in z ozirom na to, da zboruje prvič v Celju, se pričakuje, da bo mesto zavito v narodne in državne zastave. Dopoldne

je cvetlični dan v prid šolski družbi. Ob 9. uri dopoldne se vrši v mali dvorani celjskega Narodnega doma zaupni zbor podružničnih delegatov, ob pol 11. uri pa je glavna skupščina, ki je pristopna vsakemu narodnjaku. Po skupščini se vrši v restavraciji Narodnega doma skupen obed. Kdor se ga hoče udeležiti, se mora ob prihodu zglasti v restavraciji Narodnega doma. Ob 16. pop. je v prid družbe narodna slavnost v vseh zgornjih prostorih Narodnega doma.

u— **Kavarna »Central«** v Celju. Vsak večer izvršni ciganski koncerti.

u— **Savinjske kopeli,** ki so svetovno znane in splošno priljubljene, beležijo v letošnji sezoni rekord, ki ga ne pomnijo niti najstarejši Celjani. Ves čas od konca meseca maja pa do konca avgusta so preprečili neprestani nalive, velika voda, nizka temperatura in druge neprijetnosti, da bi bili domačini in letoviščarji uživali dalje časa prijetne kopeli. Koncem avgusta, ko so bile kopeli sicer zelo ugodne pri temperaturi 15 do 16 stopinj R., meri voda v jutranjih in dopoldanskih urah le 9 do 10 stop. R. Uprava kopališč ima letos občutno gmočno izgubo. Kakor izvemo, bo večina kopališč dne 1. t. m. zaprla obrat. V celi kopalni sezoni je bilo letos komaj 10 lepih in toplih dni z ugodno vodno temperaturo.

u— **Protestno zborovanje invalidov v Celju.** Ze šest let bo kmalu poteklo, odkar počiva morilno orožje svetovne vojne, a najbednejše vojne žrtve invalidi še vedno čakajo v naši državi, da bi se jim zakonito zajamčila najprimitivnejša eksistenčna možnost. Kakor se nam poroča, pripravljajo invalidi širom države protestna zborovanja v dostojni, a odločni obliki, na katerih se bo pozvala sedanja vlada, da spravi invalidski zakon kot prvega pred narodno skupščino in ga uveljavi v smislu zahtev Uruženja vojnih invalidov. Tako protestno zborovanje se vrši tudi v Celju dne 14. septembra. Skličejo ga podružnice UVJ za Celje, Braslovce, St. Peter v Sav. dolini in v Šmarju. Vsak vojni invalid naj smatra za svojo dolžnost, da se udeleži protestnega zborovanja. Natančen spored se bo še objavil.

u— **Trgovske zadeve v Celju.** Trgovsko društvo v Celju priredi dne 8. septembra poučno ekskurzijo v tovarno emajlirane posode A. Westen v Gaber-ju pri Celju. Vabljeni so vsi trgovci, ki se zanimajo za naprave tega velikega industrijskega podjetja. Začetkom oktobra se prične knjigovodstveni tečaj, ako se bo oglasilo dovolj interesentov. — Za pripravljeno delo bodočega trgovskega plesa v letošnji zimski seziji se vrši skupni sestanek v četrtek dne 4. septembra ob 20. uri v redni sobi celjskega Narodnega doma.

Iz Maribora

u— **Prihod Čehov, Poljakov in Bolgarov v Maribor.** V četrtek dne 4. t. m. se pripeljejo z brzovlakom ob 13.54 v Maribor češki agrarni omladinci pod vodstvom ministra dr. Hodže ter nekaj Poljakov z ministrom Dornarowiczem in Bolgarov z bivšim ministrom Obovom. Mariborčani jim pripravljajo sprejem z vojaško godbo. Goste bodo pozdravili tudi predsednik JC Lige dr. Pivko, veliki župan in župan mesta Maribora.

u— **Subvencija Narodnega gledališča** še ni rešena kot so poročali nekateri listi. Kakor izvemo, se je radi teh vesti obrnila uprava gledališča brzojavno na prosvetno ministrstvo za pojasnilo in dobila večer od načelnikov Odavica brzojavni odgovor, da mariborskemu gledališču doslej še ni nakazana nikakva subvencija. Zaprošilo pa je gledališče za 800.000 Din kot najmanjši znesek, s katerim bi bilo sploh mogoče nadaljevati z delom, četudi v skromnih razmerah. Prihodnji teden je že javljen začetek skušenj v gledališču, ki je brez denarja.

u— **Zopet neurje nad Mariborom.** Večera popoldne so se nad Mariborom zopet zgrnili temni oblaki, iz katerih je potem celo popoldne neprestano lilo, bliskalo in strahovito grmelo, da so zvenetale šipe po oknih. Nekaj časa se je podil nad Mariborom tak močan vihar, da je med nalivom trgali listje, lomil vejve in odnašal opeke s streh. Vendar to pot ni napravil hujše škode. Bolj je bila okodovana okolica, kjer je vihar potrgal nezrelo sadje z drejva, v vino gradih pometal z grozdem obložene trse v blatna tla. Nešteto posestnikom je dež zmočil polusuho otavo, ki jo že več dni brezuspešno suše.

u— **Predno dalšati obleko,** si ogledaj najnovejšje modne liste, ki so v veliki izbiri na razpolago v knjižarni Tiskovne zadruge, Ljubljana, Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte.

Iz življenja in sveta

Američani poleti

Za Evropejca izgleda stanovanje Američanov kot kakor puščava Salara. Tla in zidove so goli, vse preproge in zastore so odstranili. Pohištvo, tudi ogledala in stenske ure, so zavite v platno. V mestu je namreč grozen prah, ki ga dvigajo mimo letišča vsaki 5 minut. Serdnja rodbina nima nikdar služkinje in si torej krajša gospodinja delo kakor le more.

Stanovanja so draga in tesna. V spalnicah z dvema posteljama skoro ni prostora da bi se obrnil. Zraven so luknje za umivanje in kopanje. Tam se ljudje tudi oblačijo. Shramba majhna. Zvite preproge ležijo poleti pod posteljo, zimska obleka pa leži v stenski omarici in torej ne vzame niti centimeter prostora.

Ameriška kuhinja je zelo enolična. V tem je podobna angleški kuhinji. Pri zajtrku stoji na mizi ovsena juha, vloženo ali novo sadje, meso, prekajena slanina, trdo kuhana jajca. Glavni del obeta tvorijo restorbarji menda 365 krat na leto. Ameriške omake so zelo komplicirane in pogosto škodljive za želodec vsled preobilne gorčice in popra. Kakor rečeno služkinje največkrat ni v družini. Gospodinja stree sama. Vsaka jed pride na mizo v termos-kozici in to je zelo pripravno. Po kosilu se postavi rabljena posoda v omarico kuhinjske vzpenjače. Spodaj jo umije deček-zamorac, ki opravlja ta posel za celo hišo. Ponedeljek je dan perila. Perica ga presteže ob 8. uri zjutraj v navzočnosti gospodinj. Ob 6. uri zvečer pa je že vse gotovo: perilo je oprano s strojem, na strehi presušeno in zlikano. To je res idealna naprava. Zvečer vse sedi ali spi na strehi oz. na posebnem balkonu, ki je zakrit z mrežico radi moskitov. V restavraciji ni deležna Američanka nobene prostosti. Če si skuša pripravi cigareto, jo prosijo natakari naj takoj zapusti lokal. Čudno je tudi, da si ne sme nihče sam izbrati mize. To je tudi stvar natakarija, ki premeni obleko gostu in mu takoj nakaze prostor, kjer došlec ne bo kvaril celotne slike dvorane.

Ameriški srednji sloji se odškodujejo za vse te nepravice z življenjem v šotoru. Ta se navadno postavijo nekje blizu reke in se odda v najem po tednih. V šotoru se živi samo ob deževju. V njem je vse zelo priprosto. Zato so letoviščarji na zraku podnevi in ponoči: sami si kuhajo, perejo, likajo itd. V ta šotor se tudi navadno povabijo prijatelji na čaj ali pa na obisk od ponedeljka do petka, oz. od četrtega do ponedeljka. Obiski se vrstijo in vsak gost se mora držati strogega reda, ker čaka pri odhodu na njegovo mesto že nov gost. Na ta način ne zameri Američanec nobenemu izmed bolj sihi prijateljev. Na šotoru pa visi napis: How do you like to finde the room, please Jou left so...

Sovjetsko kopališče

Poročevalec angleškega lista «Daily Mail» se je ravnokar povrnil iz Moskve in pripoveduje o svojih vtisih v reči prestolici to-le:

«Slučajno sem prišel vročega juliskega dneva na nabrežje reke Moskve. Presenetila me je neverjetna slika. Na bregu je stalo ali sedelo do dva tisoč popolnoma golih mož in žensk, med katerimi so se igrali otroci. Obleka je ležala poleg njih. Golo občinstvo se je pogovarjalo o vsakdanjih rečeh. Večina sodobnih Ev in Adamov je imela mirno kri. Nekateri pa so le težko prikrivali razburjenje in to je bila najbolj zoperna slika, ki sem jo kdaj videl. Spomnil sem se opic, v kletkah v Londonu, ko se bliža čas ženitovanja. Prav živinsko so se obnašale tudi tolpe tolderaslejev. 12 do 15letni dečki so pazno motrili gole ženske in izuščali glasne cinične opazke na starih ali slabo raščeni ženskah. Treba je omeniti, da se nihče med odraslimi ni brigal za te naraščajne. Ljudje so ostali v skupinah, kadili, govorili in se smejali. V vodi je trgolelo na stotine moških in ženskih teles. Na moje vprašanje mi je pojasnil prileten človek sledeče:

«Tako življenje je pričelo pred 2 — 3 leti. Tako je bolj enostavno. Ni treba obleke, pa je tudi bolj zanimivo. Mož se je slekel in z nasladi čohal. Ženska poleg njega je skočila iz srajce, veselo zavilila in se potopila v vodo. Dva stražnika sta dvorila popolnoma nagim dekletom od 17 — 19 let. Eden od njih mi je rekel: «Saj to ni na ulici. Seveda, če bi se prikazala gospodična kakor jo je rodila mati v mestu ali na promenadi, moral bi jo prijeti. Kopalna obleka pa je le buržoazen predsodek.» — Dekleti, ki sta videli, da me je sram njune nagote, sta začeli koketirati tudi z menoj. Videl sem, da se jima zdim zelo smešno.

Zbrala se je nato cela množica, ki me je ugledala ter se mi začela bližati. Nekdo me je nagovoril: «Le k nam, le k nam! Počakajte, tudi pri vas v Evropi bo ravno tako. Treba se je le navaditi, potem bo tudi vam dišalo!»

Pobegnil sem, a pozneje sem se prepričal, da se isto godi tudi drugod. V kopališču Sestrorek pri Petrogradu sem videl na tisoče golih ljudi, ki so ležali, brcali žogo in se zabavali. To rajske življenje je seveda posledica pomanjkanja in draginje obleke, toda istočasno je to dokaz razuzdanosti, katere se je razpela tekom boljševiške vlade v ruski deželi.

Ciganka Tatjana

Milanski listi objavljajo naslednjo ljubko dogodbico, vredno najboljšega operetnega libretista:

V torek, 26. avgusta ponoči, je imel na policijskem komisariatu pri San Fedele v Milanu službo komisar dr. Tacchilei. Kar se odpro vrata njegove službene sobe in vanjo stopi mlad, lep deček, za njim pa dva policijska agenta. Komisar začuden pogleda fantiča, a spozna takoj, da ima pred seboj srčkano dekletce, oblečeno v moško obleko. Sportna čepica ji ni mogla popolnoma zakriti pravih kodrov in obline, ki so se dvigale pod nekoliko preozko obleko, so jasno izdajale nežni spol. Agent sta poročala komisariju, da sta našla na preoblečeno v ulici Vitruvio, kjer se ni vedela kam dati, in jo pripeljala na komisariat.

Na komisarijevo vprašanje, kaj in kako, je dekletce povedalo, da je ciganka, da ji je ime Tatjana, da je stara dvaindvajset let in je tisti dan prišla v Milan po dvamesecnem potovanju.

Pripovedovala je, da se je ciganska družba, h kateri je pripadala, nahajala v bližini Reke, na jugoslovenskem ozemlju. Odtam se ji je posrečilo pobegniti. Družba je štela okoli petdeset oseb in je izhajala iz Črne gore, kjer vsem ciganskim rodovom načeluje glavni, ki je pravoslaven pop. Moški so se bavili s kotlarenjem, ženske so pa prorokovale srečo. O svojih starih Tatjana sama ni vedela ničesar. Drugi so ji povedali, da so jo cigani leta 1902. našli ali ukradli, ko je bila še v plenah, na Sušaku. S ciganskim družbo je prepotovala Španijo, Anglesko, Francijo in Nemčijo. Potem je bila na ruski meji, v Turčiji, celo tudi v Italiji, na Beneškem, v Rimu, Napoliju, na Siciliji. Sedaj, ko je dovršila dvaindvajseto leto, so hoteli, da se poroči s članom družbe, ciganom Oskarjem. Da bi se ji ne bilo treba poročiti, je ponoči pobegnila v svoji razcefrani ciganski obleki. Imela je nekaj denarja, ki ga je skrivala zasužila s prorokovanjem iz kart. Na potu, kje, sama ne ve, ji je neka dobra ženska, ki ji je hotela pomagati, pa ni imela primerne ženske obleke, dala moško obleko. V Vidmu si je hotela dati ostriči lase, pa ni imela poguma, da bi stopila v brivnico. Nerodno ji je seveda bilo, ker jo je bilo lahko spoznati, da ni moški. Zato ni hodila po velikih cestah in se je izogibala mest. Hodila je po vaseh, jedla samo polento ali kruh ter pila vodo. Tako so ji njeni mali priljubljeni dostavali za dva meseca. Zadnje dni pa se ji je godilo slabo. Denar je ves porabila, dva dni že ni jedla nič in lakota jo je prignala v mesto.

Dr. Tacchilei je z iskrenim pomilovanjem poslušal dekličino pripoved. Ker je bila očividno lačna, ji je dal prinesiti kruha in salame. Tatjana pa je želela le kruha in vode, toda končno je pojedla vse. Ko se je tako okrepčala, jo je bilo samo življenje. Jeziček ji je tekel, kakor mlinc, ki vodi, in pripovedovala je na dolgo in široko, govoreč sedaj italijanski, sedaj francoski, svoje doživljaje. Molila je pravoslavne molitve, pela pesmi žalostnice, pripovedovala, kako ljubi svobodo, zlato polje, zeleno šumo.

— Ali če ne poveste čisto točno, kdo ste, vas bomo morali zapreti in obdržati v zaporu, dokler ne poizvedemo, kako in kaj, — ji je dejal komisar.

— Pa bom umrla! — je vzdihnila Tatjana in začela pripovedovati, kako je neka njena tovarišica, ki se je poročila z nekim, ki ni bil cigan in jo je popeljal v lepo hišo, kmalu potem umrla od žalosti.

Komisar je sklenil, da pošlje Tatjano v samostan sv. Sofije, kjer naj bi ostala, dokler se ne ugotovi, kaj je pravzaprav z njo.

Tekom noči pa jo je vendar še povprašal to in ono, in dekletce se je začelo zapletati. Ker je komisar le še izpraševal, je Tatjana končno z jokom in stokom priznala, da ni Tatjana, da ni ciganka, da ni stara 22 let, da ni pobegnila tam nekje od Reke, temveč da je Olga Leoni, stara 16 let, iz Sesto San Giovanni (7 km od Milana), da ima njen oče tamkaj majhno tovarno, ona pa da je bila v Sestu v službi, da je doma oblekla bratovo obleko in tisti večer pobegnila z doma ter prišla v Milan. Čitala je cele kupe romantičnih povesti, pa je tudi njo prišla volja, da bi šla po svetu. In jokal je, dasiravno je bila v hlačah. No, pa tudi jok ni trajal dolgo. Kmalu se je zopet smejala in jeziček ji je zopet tekel, kakor namazan. Obžalovala je le, da si ni izmislila lepše storije, da je heč zadnjega ruskega carja.

Komisar je poslal še ponoči v Sesto dva policijska agenta, in preden se je navedel dan, je že prišel brat z žensko obleko po — ciganko Tatjano. Ko se je preoblekla, je veselo pozdravila komisarija in agente in se odpeljala domov, kjer so jo sprejeli gotovo zelo — ljubezno. Ves Milan in okolica sta se pa en dan smejala na račun ciganke Tatjane.

× Bodoči London. Aston Yebbs je pred časom izdal knjigo o Londonu v bodočnosti. Glavna londonska skrb so sedaj kolosalne količine dima, ki ga vršijo dnevno v zrak številne tovarne in šeststotisoč stanovanjskih hiš. London požira 349 tisoč ton žvepla in 70 tisoč ton saji (ena tona vsebuje 1016 kg te nesnage.) V boju s tem glavnim sovražnikom hoče londonski magistrat nasaditi številne nasade in obdrti London s 500-m širokim obročem gozdov. 17 londonskih železnic in nebroj avtomobilov se bodo moralo umakniti po novi postavi — če ne popolnoma, vsaj v izdatni meri — razširjen podzemski železnici. Zrak mora biti čistejši — to je geslo bodočega Londona.

× Najdba iz ledene dobe. V bližini Waldega pri Lincu so kopali ilovico za opeko. Pri tem so našli kopati na čudno zovbovje. Takoj so obvestili linski muzej, ki je poslal strokovnjaka na lice mesta in spravi stvar na varno. Dognalo se je, da gre za zobovje takozvanega divjega konja (equus hemionus Pall) iz ledene dobe, ki se je v ilovici prav dobro ohranilo. Lastnica opekarne je podarila dragoceno najdbo gornjeavstrijskemu muzeju v Lincu.

× Sto dni brez dežja. Sredi meseca avgusta je poteklo sto dni, odkar je Madrid brez dežja. Zadnji dež je padel 6. maja. Odtlej pripeka neprestano žgoče sonce. Posledice tega so seveda neprijetne. Dreve v parkih je golo, listje je odpadlo in pokrajina je sežgana ter napravila vtis pozne jeseni. Tudi v ostalih krajih Španije vlada velika suša, katere je uničila letošnji žetev. Kmetje se radi tega selijo z dežele v mesta, kjer iščejo zaslužka v industrijskih podjetjih.

× Kača v postelji. Na posessu ameriškega multimilijonarja Edvarda Martina se je pripetilo sledeče: Ponoči je prebudo njegovo 15letno vnukinjo Julijo iz spanja čudno opanje. Deklica je planila pokoncu in uzrla pred sabo kačo, ki je ležala zvita v klopec ter jezno sikala proti nji. Od strahu je kriknila in nato omledela. K sreči so na njen krik groze prihiteli na pomoč služabniki in služabnice, ki so najprej previdno odnesli prestrašeno deklico iz sobe, nato pa začeli borbo s 160 cm dolgo strupeno kačo, ki je hotela oklati vse navzoče. Naposled je le vgriznila dekličino vzgojiteljico, ki je na

posledicah pika takoj umrla. Deklica pa je dobila vsled strahu težek živčni napad in so jo morali poslati na zdravljenje v bolnišnico.

× Živi šah. «Krasnaja Gazeta» poroča: Do sedem tisoč ljudi se je zbralo nedeljo v Petrogradu k redki predstavi šaha, ki so ga igrali na trgu Urškega pred Zimsko palačo rdeči vojniki proti mornarici. Vroče sonce se je odbijalo na bajonetih kmetov-rdečih pešev in oči so rezale bele strajce mornarjev. Glasno so donela povelja, ki so jih dajali poveljniki v megafon. Po velikanski polji so skakali konji, grmeli topovi in korakali praporščaki, obkrojeni s častno stražo, ki so nadomeščali buržoazne kralje. Igra je trajala pet ur in je končala remis.

× Del s poljubli. V Tokiu se je otvorila velika umetniška razstava. Med drugimi umetninami, ki jih je posedela za to razstavo francoska akademija umetnosti, se je nahajal tudi znani bronasti kip Rodina «Poljub». Japonska policija pa je preprečevala razstavi ta kip. Na vprašanje začudenega francoskega poslanika, je policija odgovorila debesedno: «Poljub je umazanost. Nočemo, da bi se iz zoperna namazana razširila tudi na Japoncem in okužila naš zdrav narod.»

× Šola rdečih profesorjev v sovjetski Rusiji. Centralni komite ruske komunistične stranke je sklenil otvoriti v šolskem letu 1924/25 novo šolo za rdeče profesorje s tremi fakultetami: splošno, pravnisko in naravoslovsko. Zgodovina tehnike in naravoslovska znanost se morata po njihovi sodbi razvijati v marksističnem duhu. Vsled tega je treba ustvariti komunističen visokošolski naraščaj, ki bo ustvaril škodljivo delovanje profesorjev stare šole. Srečna Rusija!

× Mož ali žena? V libanonskem pogorju živi kmet Khalil-Buhari, ki je zanimiv spolni izrodek. Izmenoma je namreč mož in žena — točno po koledarju. Prvih pet dni v mesecu je mož, potem pet dni žena, dalje štiri dni zopet mož, štiri dni žena, tri dni mož in tri dni žena, in slednjič dva dni mož in dva dni žena. Poslednji in predposlednji dan v mesecu je ali žena ali pa mož, kakor je pač na vrsti spol.

Spoštovanje

izražaj vsakomur, ako mu pišeš na finem pisemskem papirju, katerega kupiš po izredno nizki ceni pri trdnji M. Tičar, Ljubljana, Šelenburgova ulica.

Ob desetletnici velikih vojnih dogodkov

SPOPADI EVROPSKIH ARMAD NA SEVERU, ZAPADU IN JUGOVZHODU.

Vsled preobilice gradiva smo bili primorani začasno prekiniti naše spominske beležke na velike dogodke svetovne vojne. Spopadi evropskih armad so tekom avgusta dozorili v odločilne bitke, o katerih podajemo spodaj glavni pregled. Od sedaj bomo zopet redno nadaljevali li pregled vojnih dogodkov, ustrežajoče tako mnogim čitateljem, ki so nam ustno in v pisemo sporočili velik interes, ki ga kaže javnost za velike dogodke svetovne vojne.

Zapadno bojišče.

Po padcu Liegea (Lütticha) so nemške prve armade, ki sta jih tvorila večina konjenica in lahka artiljerija, z vso silo prodirale proti zapadu in jugozapadu. Bile pa so 11. avgusta odbite na belgijski obrambni črti ob Getti in 14. avgusta na belgijsko — francoski ob Meusi. Umaknile so se in počakale na ogromno glavno nemško silo, ki se je bila zbrala med Metzom in Liegeom. Ker zavezniški niso bili računali s tako cinično kršitvijo belgijske nevtralnosti, so bili organizirali Francozi svoj glavni odpor ob francosko — nemški meji, kjer so dosegli tudi več lepih uspehov in zavzeli že lep del Alzacije in Lorene. Ko je postajala opasnost s severa vedno večja, so odredili Francozi sicer pregrupacijo svojih armad, bilo pa je že prepozno, da bi se dalo Belgijo rešiti.

17. avgusta je začel pohod glavnih nemških armad, 20. avgusta zvečer je padel Bruselj, v obeh naslednjih dneh je slabo in nemoderno utrjeni Namour. Z uprav nemškim barbarstvom so zločili Nemci junaški odpor belgijskega domačega prebivalstva, ki je po odhodu belgijskih čet do zadnjega dihajala branilo vsako hišo, vsak polt, vsak gozdič. Belgijski dvor in vlada sta se 19. avgusta umaknili iz Bruslja v Anverzo.

Na resnejši odpor so našli Nemci šele dne 22. avgusta na črti Ath — Mons — Dinant — Neufchateau — Longwy, kjer so bile zbrane poleg belgijskih tudi francoske in angleške čete. Zavezniki pa še vedno niso računali, da imajo pred seboj glavno nemško silo in tako se je omajalo najprej pred nemško premožjo levo angleško krilo, naslednji dan pa je začel splošen zavezniški napad proti jugozapadu. S skrajnim junaštvom so belgijske in francoske zadnje čete zadrževale nemški naval in tako omogočile glavnim zavezniškim armadam urejen umik brez znatnejših izgub. Le s trdnjavo Maubeuge je prišlo v nemško ujetništvo kakih 20.000 Francozov, ki jih je pustilo francosko poveljstvo tam, da čim dalje ovirajo nemško prodiranje.

V srednjem in južnem delu zapadne fronte se je pri tem pokazal blagodejni vpliv modernih utrdb Verduna in Nancyja. Z njuno pomočjo so se Francozi v tem delu uprli nemški ofenzivi in jo 24. avgusta ustavili. Severozapadni del fronte pa se je umikal vedno dalje.

Maršal French se je poskušal dne 24. avgusta upreti pri Beaumontu in Givetu 25. avgusta pri La Chaveauju in Cambraju, a obakrat brezuspešno; nemški naval je bil presilen. Angliji so se ustavili šele 26. avgusta na črti St. Quentin — Ribemont.

Da bi razbremenili zaveznike, so Belgiji 24. avgusta izvršili napad iz Anverze in prodrli blizu Bruslja in Louwainea. Nemci so jih 26. avgusta sicer potisnili nazaj v trdnjavo, Belgiji pa so vendar dosegli, da so morali Nemci svoje sile cepiti. 25. avgusta zvečer je napadlo v pričakovanju bližajoče se belgijske armade louwainsko prebivalstvo nemško posadko. Nemci so se masševali z nečloveškim činom, da so brez obzirnosti in brez usmiljenja bombardirali in razrušili celo staroslavno mesto. Bil je to eden najgrših nemških činov, ki je osvojeval nemško ime po vsem kulturnem svetu.

Boji med 22. in 25. avgustom pomenijo prvo etapo nemško — francoske vojne. Prinesli so Nemcem Belgijo ter jim odprli pot v Francijo. Rezultati teh bitk pa so bili dragocen nauk za zaveznike, ker so razbili nemški bojni načrt: vreči vso silo svojih armad skozi Belgijo in od severa udariti na Pariz. Zato je dal francoski generalisimus Joffre 25. avgusta povelje, da se umakne 7. armadni zbor iz Alzacije k Amiensu, kjer naj tvori kader za novo armado, ki naj prepreči nadaljno nemško obkoljevalno akcijo zavezniškega levega krila, hkrati pa sama preide v ofenzivo proti nemškemu desnemu krilu. To je bil oni znameniti Joffrov načrt, ki je v začetku septembra omogočil slovito, za nadaljni potek vojne tako pomembno francosko zmagovo na Marni.

(Sledijo dogodki na francosko-nemškem bojišču 27. — 31. 8. 1914.)

Rusko bojišče.

Ruska mobilizacija je bila sredi avgusta že v toliko dovršena, da so mogle ruske armade pričeti z ofenzivo vzhodni Prusiji. To je splošno presenetilo. Zlasti Nemci so računali, da bodo mogli že do dobra obračunati s Francijo, predno bo Rusija zmožna za resno akcijo. Ruski vrhovni poveljnik Nikolaj Nikolaevič pa je že 14. avgusta začel prodirati in sicer z dvema armadama v zapadni smeri od Kovna, z eno pa v severozapadni od Varšave.

17. avgusta so se poskušali Nemci upreti generalu Rennenkampfu, ki je prodiral iz Kovna, a so bili poraženi in Rusi so nadaljevali z zmagovitim prodiranjem. Šele 19. avgusta, ko so dobili ojačenja, so se Nemci uprli in pričeli s protiofenzivo v vzhodni Prusiji. Tako je prišlo do znane bitke pri Gumbinnu, ki je trajala do večera 20. avgusta. Pokazalo se je, da so Nemci daleč pod-

cenjevali rusko armado, zlasti njene artiljerijo. Zato je bitka končala s polnim porazom nemške armade, ki je zbežala na celi fronti nazaj. V tem je prodirala že tudi druga ruska armada od Varšave proti severu in ogrožala vzhodno — prusko armado iz zaledja. Da reši, kar se rešiti da, so Nemci vrhli iz Belgije celo armado na vzhod in obnem 21. avgusta imenovali za vrhovnega poveljnika vzhodnih čet že vpokojenega generala Hindenburga, kateremu je bil kot generalštabi šef pridružen generalni major Ludendorff. 23. avgusta sta dospela nova komandanta v Marienburg, kjer je bila vzhodna komanda, Rusi so bili v tem dospeli že v bližino utrjenega Königsberga, varšavska armada pa pod poveljstvom generala Samsonova pa do črte Gilgenburg — Allenstein — Tannenberg, kjer se je na večer 25. avgusta razvila bitka že z reorganizirano nemško armado. Hindenburg in Ludendorff sta zbrala na teh točkah pol leg armade, ki je prišla iz Belgije, tudi vse čete, ki so se borile proti Rennens kampfu in prav vse rezerve ter pričela 26. avgusta z ofenzivo, ki jima je v polni meri uspela.

Sledijo dogodki na nemško — ruski fronti 27. — 31. 8. 1914.)

V Galiciji je avstroogrsko vojno vodstvo dolgo oklevalo, ali naj se pred nepričakovano hitro zbranimi ruski armadama umakne ali pa naj vztraja na prvotnem vojnem načrtu in začne z ofenzivo. 18. avgusta sta Hötendorf in nadvojvoda Friderik sklenila vztrajati in naslednji dan je prišel general Dankl prodirati ob Visli na Rusko Poljsko, dočim so od vzhoda sem začele iztočnoprodirati preko državne meje ruske armade. 22. avgusta je odredil Hötendorf splošno ofenzivo vseh avstrijskih armad proti Rusom.

Pri Krasniku je našel Dankl 23. avgusta na rusko armado generala Ebertha in jo med strašnimi boji potisnil nekoliko nazaj, istočasno pa je prodiral general Auffenberg desno od Dankla. 25. avgusta je Dankl z velikimi izgubami osvojil Krasnik in Rusi so se umaknili na Lublin.

Avstrijska in nemška poročila so ta uspeh silno povečevala in raztrobila po vsem svetu. Bil je pa le podrejenega značaja, kajti glavne ruske sile so bile zbrane v centru in na levem krilu, kjer so udarile 23. avgusta med Kamionko Strumilovo in Dnjestrom na prodirajoče avstrijske čete. Zato takoj v prvih spopadih so imeli Avstrijci silne izgube, ki jim jih je povročila zlasti silna ruska artiljerija. General Brudermann, poveljnik 3. avstrijske armade, je pošiljal v boj in s tem v smrt divizijo za divizijo, vse do zadnje rezerve. (Sledijo dogodki 27.—31. 8. v Galiciji.)

Ponesrečena avstrijska ekspedicija v Srbijo.

Avstroogrška vojna napoved je našla Srbijo zares nepripravljeno nasrbskem vojnem vodstvu je ležala velika odgovornost v strateškem oziru, ker se vsled izredno dolge meje med Srbijo in monarhijo ni dalo zlahka dognati, kje snuje sovražnik glavni napad. Vojno vodstvo je zato pustilo na meji le manjše, starejše čete, operativno vojsko, sestoečo iz petih armad, pa je zbiralo bolj v notranjosti države.

Tako so našle avstroogrške čete le na razmeroma mal odpor, ko so pričele 12. avgusta prodirati proti Sabcu preko Save in pri Lešnici in Loznici preko Drine. Zavezle so Mačvo in Cer in prispele v gornji Jadar; cilj koncentrične ofenzive je bilo za enkrat Valjevo. Še le 15. avgusta so našle Avstrijci na močnejše srbske čete, ki so prišle v forsiranih pohodih od Lazareva in Adrandelova. 16. avgusta je potekel med boji predstaz, 17. pa so začele srbske čete s proti ofenzivo. S silajnim elanom in bajnim srbskim junaštvom so na vsej črti navalile na avstrijsko fronto. Bitka je trajala ves dan in vso naslednjo noč. Višek je dosegla 18. avgusta; v strašnem boju, mož proti možu je junaška srbska vojska pod poveljstvom generala Stepanovića prebila sredino avstrijske fronte in zavzela planino Cer, kjer so se bili Avstrijci utrdili. S tem je bila dobljena slavna bitka na Ceru.

Naslednji dan, 19. avgusta, so vrhli Srbi Avstrijce nazaj tudi ob gornjem Jadrnu in že v prihodnji noči so bile avstrijske čete na vsej črti na umiku. Njihovo izgube na vojaki in materialu so bile ogromne, vsled izvrstne avstrijske tehnične opreme, pa žal tudi srbske zelo krvave. Avstrijci so poskušali sicer še parkrat upreti, a brez uspeha. 24. avgusta so zadnji njihovi oddelki z ogromnimi izgubami zbežali nazaj preko Save in Drine.

Prva avstroogrška ekspedicija v Srbijo je tako končala v 12 dneh s popolnim neuspehom. Odslej so se omejili Avstrijci proti Srbiji začasno le na defenzivo, kar so rabili vse razpoložljive sile proti Rusom.

Drugi dogodki.

12. avgusta sta Francija in Anglija tudi formalno napovedali vojno Avstroogrski.

17. avgusta je japonski zastopnik v Berlinu baron Funakoshi izročil nemški vladi ultimativno zahtevo, da opokliče svoje brodoge iz japonskih in kitajskih vod in da izroči Japonski ozemlje Kiau čou. Rok za ultimati je bil stavljen do 23. avgusta. Tega dne je Nemčija mesto odgovora izročila Funakoshiju njegovo listino in odpoklicala svojega veleposlanika iz Tokija. Naslednji dan je storila isto tudi Avstroogrška.

Sledite onim

ki so spoznali, da so si oblačila vedno najboljše in najcenejše kupili pri trdnji

DRAGO SCHWARZ, LJUBLJANA.

www.dragoschwarz.si

Gospodarstvo

Kongres trgovskih in obrtniških zbornic

Beograd, 31. avgusta.

Včeraj dopoldne je bil po predsedniku Trgovske zbornice v Beogradu Gjordju Radojloviću otvoren II. kongres trgovskih in obrtniških zbornic ter izvoznih združenj v naši državi. Prisotni so bili delegati vseh zbornic kakor tudi zastopniki izvoznih združenj ter industrijskih korporacij. Dalje sta prisostvovala zborovanju delegat vlade in nam. ministar trg. in industr. min. za pošte in brzojav P. Marković ter finanč. min. dr. Mehmed Spaho. Ljubljansko Trgovsko in obrtniško zbornico so zastopali tajnika dr. Fran Windischer in Ivan Mohorič ter konzulent Fran Zagar.

Po izvolitvi predsedstva — za predsednika je bil izvoljen Gjordju Radojlović — in po odobravanju sprejema udanostne izjave Nj. Vel. kralju se je prešlo takoj na dnevni red ter so posamezni strokovnjaki podali svoja izbrana poročila.

Prvi je dobil besedo podpredsednik Trgovske zbornice v Beogradu Milutin Stanojević, ki je omenjal, da je na I. kongresu bilo preračunano, koliko se bo izvozilo in koliko se bo dvignila vrednost blaga. Na I. kongresu je bilo ocenjeno, da se bo izvozilo za 7.700.861.000 Din, a izvoz je znašal 8.048.861.000 Din, torej višek za 348 milijonov Din. V prvi polovici t. l. se je izvozilo za 4.175.900.000 dinarjev. Verjetno je, da se bo v drugi polovici izvozilo za enako vsoto, če ne več, tako da

bo letošnji izvoz znašal vrednost 8,341 milijonov 800.000 Din.

Prva prognoza na I. kongresu torej ni pretilovala in je bila točna.

Tudi druga kalkulacija, da se bo dinar popravil za 15 odst., se je uresničila. Dne 1. septembra 1923. je dinar notiral v Curihi 5,80, a dne 29. avgusta t. l. 6,70. Od prošlega leta se je dinar stalno popravil, dokler ni marca t. l. došla ministrska kriza. Z izvozom se je dinar začel dvigovati, toda politična kriza mu je škodovala. Ravno tako škodujejo izjave političarjev, ki se dajo brez globljega pomisleka in javnosti. Mi na borzi, izjavlja govornik, se bojimo eventualnih izjav političarjev. Bivši in sedanjí finančni minister sta podala dve koristni izjavi, ki sta imeli dovoljen uspeh:

da se ne bo povečal obtok novčanice ter obveznice vojne odškodnine.

Glede nadavka (ažija) v svrhu podpiranja industrije pa je treba previdno postopati. Trgovcu je to vseno. Ako se poveča nadavek, bodo zrasle cene, a plačal bo to konzument.

Gospodarski kongres, izjavi govornik dalje, bi mogel biti šola našim političarjem. Na kongresu se je doslej javno manifestiralo edinstvo vseh privrednikov iz cele države, kar je najboljši odgovor vsem onim, ki govorijo o nekem separatizmu v naši državi.

Zanimiva je izjava finančnega ministra dr. Mehmeda Spaha, ki je dejal, da je vlada proti vsakemu povišanju obtoke novčanice, ker bi se s tem zmanjšala vrednost dinarja. O carinskih tarifih vlada še ni storila sklepov. Vprašanju povišanja nadavka je treba postopati polagoma. Povišanje nadavka bo nedvomno uplivalo na široke sloje prebivalstva. Ker ima vlada pred očmi interese industrijev in širokih slojev, se bo nadavek višal polagoma.

Načelnik ministrstva poljedelstva in vod dr. Stojković je podal referat

o poljedelstvu, živinoreji in sadjarstvu. Iz poročila povzemamo: Pšenica je letos nekoliko slabša. Dočim je bilo leta 1923. zasejano 1.623.982 ha, je letos 1.688.337 hektarov.

Po kakovosti in količini je žetev pšenice slabša nego preteklo leto, ki je bilo za pšenico eno najugodnejših.

Prvotni statistični podatki iz meseca junija računajo celokupni pridelek pšenice na 19.265.644 metrskih stotov, kar se pa mora radi elementarnih katastrof zmanjšati za 25. odst. Celokupna letošnja žetev bo znašala na podlagi teh računov okrog 14.500.000 metrskih stotov napram 16.020.147 metrskim stotom v lanskem letu. Po kritju domačih potreb ostane za izvoz 15.000 vagonov pšenice.

Rži se bo pridelalo okoli 1.400.000 metrskih stotov. Za izvoz ostane rži 14.000 vagonov.

Ječmena se je pridelalo okrog 3 milijona metrskih stotov in se ga bo lahko izvozilo 166 vagonov.

Ovsa je bilo letos posejane več nego lansko leto. Predviden je pridelek 12 milijonov 832.378 metrskih stotov. Za izvoz ostane ovsa 7000 vagonov.

Po zbranih podatkih je letošnja žetev turšice izborna. S turšico je zasejano 1.800.000 ha zemlje. Dosežena bo najboljša letina. Računajo, da bo znašal pridelek 27 milijonov metrskih stotov. Za izvoz je računati 20.220 vagonov.

Sladkorna pesa je letos uspeša in bo obrodila dvakrat toliko kot lansko leto. Pridelalo se je po 8.800.000 metrskih stotov. Sladkorja se bo pridelalo 921.000 metrskih stotov. Ker znaša potreba sladkorja v naši državi 7200 vagonov, ostane za izvoz sladkorja okrog 2000 vagonov.

Nepovoljna so poročila o sadju in grozdju. Vino bo slabo zaradi nepospešnega deževnega vremena. Sadje je celino dobro obrodilo v Sloveniji.

Številno stanje živine prikazuje 1. januarja zmanjšanje goved in svinj, a prirast konj, ovc in koz. Glede na dobro letino krme se more računati na večji in kvalitetno boljši izvoz.

Kongres je dalje na sobotni plenarni seji sprejel še poročila o obrtnih in drugih strokovnih šolah. V državi je 292 obrtnih šol z 39.220 učenci. Slovenija šteje 42 obrtnih šol s 4000 učenci.

Dalje je sledilo poročilo o naši konzularni službi v inozemstvu in končno poročilo o našem javnem prometu.

Načelnik prometnega ministrstva Panič je kratko izjavil,

da se promet izboljšuje.

Letos je mnogo boljše kakor lansko leto. To velja tako za tovarne kakor tudi za osebne vlake. Poudarja, da je neupravičena kritika o previsokih železniških tarifah. Mnogo se kriči, toda železniške tarife pri nas niso tako visoke kakor v drugih državah.

Po govoru Ljube Srečkovića, predsednika Izvoznikovega združenja, o izvoznih kreditih je predsednik kongresa zaključil sobotno sejo ob 13. Kongres je izvolil 6 sekcij, ki so obravnavale posamezna trgovinska, obrtna in izvozna vprašanja. Sekcije so delale v soboto pozno v noč.

Danes je bil kongres slovesno zaključen. Stalil ni kongres nikakih resolucij, temveč je sprejel razne spomene in nasvete glede naše trgovine in izvoza.

Tajnik zagrebske Trgovske in obrtne zbornice Čuvaj je predlagal, naj se naše trgovinske agencije ukinejo, ker niso pokazale nikakih koristnih in pozitivnih rezultatov. Ta predlog je bil z odobravanjem sprejet.

Kongres je nato skiciral razna vprašanja in želje posameznih trgovskih in obrtnih zbornic. Te želje se nanašajo pred vsem na pričetek izvozne kampanje, ki je že v teku. Kongres je skienil, da se vse spomene in želje predloži ministrstvu trgovine in industrije.

Predsednik kongresa Radojlović je predlagal, da se naj ukine zakon o prisilni poravnavi izven konkurza (stečaj), ker take poravnave slabo vplivajo na javno moralo, na ugled trgovstva in države. Predlog je bil z odobravanjem sprejet.

Nadalje je bilo prečitano strokovno mnenje Udruženja izvoznikarjev o izvozu za leto 1924. V tem letu kaže račun, da bo izvoženo za 8.145 milijonov Din pšenice, za 750 milijonov turšice, za 110 milijonov fižola, za 1228 milijonov žive živine, za 600 milijonov mesa in mesnih izdelkov, za 800 milijonov jajc, za 900 milijonov gradbenega lesa, za 300 milijonov, sirovega bakra za 400 milijonov konoplje, za 425 milijonov lanskega duhana, za 100 milijonov kalcijevega karbida, za 180 milijonov azbesta in škrljeveca, za 60 milijonov dest. drv, za 50 milijonov železa, za 60 milijonov izdelanih kož, za 18 milijonov bombaževih blaga, za 30 milijonov celuloze in še več milijonov ostalih predmetov. Celokupni izvoz bo letos po mišljenju izvoznikov znašal 10 milijard 400 milijonov dinarjev.

Zagrebski delegat Carnelutti je poročal o nevdružljivem položaju našega malega obrtnika. 10 odst. obrtnikov je bilo letos primoranih, da so opustili svojo obrt, ker ne morejo več zmagovati težkih davčnih in drugih bremen. Glavni vzrok, da mala obrt peša, tiči tudi v tem, da kredit zelo drag. Obrtniki ne morejo zmagovati tako visokih bančnih obrestí. Obrestna mera, ki znaša pri nekaterih kreditih do 34 odst., se mora za obrtnika zmanjšati. Država mora podpirati malega obrtnika in malega kmeti, ker sta to dva konservativna elementa, ki tvorita krepak temelj države. Poročilo Carneluttijevo razpošlje kongres na vse obrtne zadruge in organizacije in se obenem predloži ministrstvu trgovine in industrije.

Tajnik Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani Ivan Mohorič je poročal o stanju industrije in ovirah v prometnem, tarifnem, carinskem in drugih pogledih. Kongres je bil splošno mnenja, da bo letošnji izvoz znatno nadkriljeval lanskega. Prihodnji gospodarski kongres se bo vršil v Sarajevu.

Nato je bil kongres zaključen. Zvečer je bil svečan banket, katerega sta se s strani vlade udeležila ministra dr. Spaho in Marković.

Tržna poročila

Novesadska blagovna borza (f. t. m.) Pšenica: baška, nova, 9 vagonov 355; za september 370. Turšica: 5 vagonov 285. Fižol: beli, baški, 10 vagonov 440—450. Tendence nestanovitne.

S tržišča hmelja. Nürnberg (Nemčija), 29. avgusta. Dovoženo 290 hal iz okolice, 150 hal po železnici. Cene do 30 zlatih mark niže pri 50 kg. Hmelj iz okolice po 130 do 220, hallertauski (Gorla Bavarska) 190 do 250 zlatih mark za 50 kg. (Po kurzu 18,62 zneso gorje cene v naši valuti 48—82 in 67—93 Din za kg). — Zatec (CSR), 30. avgusta. Obiranje se vrši hitro. Približno polovica je že obrnna. Začetne cene so bile do 2500 Kč za 50 kg. Tekom tedna so cene nazadovale in se danes po deželi kupuje hmelj po 1800 do 1850 Kč za 50 kg. Kupuje se tudi za Nemčijo. (Približno 76 do 188 Din za 1 kg).

Tržišče kave. Cene kavi na svetovnem tržišču so se ponovno uvrstile. Podoba je, da so zaloge male. Cene so zvrste tudi pri nas, dasi se je dinar popravil. V Zagrebu stane na debelo: Rio 45 do 45,5, Santos superior, čisti 48, Portorico, najfinejša 75, Salvador 66 Din.

— Anketa o poljedelskih kreditih. Dne 13. in 14. septembra se bo vršila v ministrstvu poljoprivrede anketa o zakonskem predlogu glede poljedelskih kreditov. Na anketo so predvsem povabljeni delegati zadržnih zvez.

— Konferenca hrvatskih in slavonskih gospodarskih krogov se bo vršila v sredi septembra v Osijeku. Udeležbo je obljubil tudi minister trgovine in industrije dr. Šumenković.

— Dunajska lombardna in eskomptna banka. Na poravnalnem sestanku Lombardne in eskomptne banke na Dunaju je večina sprejela predlog, po katerem dobe upniki 30 odst., mali upniki pod 5 milijoni pa bodo polno izplačani.

— Ovirano obiranje hmelja v Zatecu zaradi slabega vremena. Iz poročila Zateške hmeljarske zveze je povzeto, da letos vreme močno nagaja pri obiranju ki se mora vedno zopet prekiniti. Radi tega bo tudi barva hmelja trpela. Rezultati obiranja dosegajo cenitve letine in jo sem in tja celo prekoračijo.

— Insolvenca trgovinske d. d. »Terra« na Dunaju. Dunajsko trgovinsko sodišče je otvorilo poravnalno postopanje o trgovinski d. d. »Terra« na Dunaju I.

— Velesejem v Napolju. Posetnikom velesejema v Napolju, ki se bo vršil od 15. do 30. septembra t. l. dovolijo italijanski konzulati pri izdaji vizumov 50 odst. popust. Tudi je posetnikom dovoljen 30 odstotni popust pri vožnjah na italijanskih železnicah. Točnejše informacije je dobiti v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani med urodnimi urami.

— Zabrana žitnega izvoza iz Poljske. Poljsko časopisje poroča, da je poljska vlada sklenila zabraniti žitnega izvoza.

Borza

1. septembra:

LJUBLJANA. Notirajo: na blagovnem tržišču: hrastovi plohi, neobrobilni, monte, od 2 m dolžine naprej, od 30 mm deb., franko meja 0 do 1400; hlodi bukov, I., II., od 2 m dolž. napr. in od 30 cm deb., franko naklad. postaja 230 do 0; trami, monte, franko meja 0 do 480; deske, od 16 mm naprej 20, 25, 30, I., II., III. franko meja 0 do 685; pragoči železniški, hrast., za komad franko nakl. postaja 20 do 0; oglje, vilano, I. a, franko meja 122,5 do 0; drva suha bukov, do 10 odst. okroglice, franko meja 0 do 33; pšenica: domača, par. Ljubljana 385 do 0, hrvatska, par. Ljubljana 0 do 400, baška, baška postaja 0 do 365; turšica: baška, par. Ljubljana 0 do 350, defektna, franko Ljubljana 0 do 325; krompir, franko naklad. postaja, 3 vagoni 94 do 96 (94); suhe gobe po kakovosti 48 do 53 do 0; ječmen, pivarski, 65 do 66 kg, par. Ljubljana, 1 vagon 460 do 465 (465); laneno seme, prov. Osijek, par. Ljubljana, 1 vagon (695); jabolka prehrana, I. a, franko meja 200 do 225; seno, I. a, sladko, prešeno, franko Ljubljana 70 do 0; vino, belo, dolensko, Stajersko, hrvatsko, po vzoru, franko nakl. postaja 625 do 0;

na vrednotnem tržišču: Vojna škoda 119 do 0, Celjska posojilnica 200 do 0, Ljubljanska kreditna banka 230 do 0, Merkantilna 118 do 122, Praštediona 916, Slavenska 0 do 105, Strojne 0 do 165, Trbovlje 480 do 505, Vevče 123 do 130, zadolžnice Kranjske deželne banke 0 do 93.

ZAGREB. V efektnih tendenca nespremenjena. — V devizah je bila tendenca zelo slaba in se nadaljuje baisse. Tečaj vseh deviz so padli. Blaga je bilo dovolj, a povpraševanje nezadovoljno. Trgovalo se je največ v devizah na London, Italijo in Švico. Notirajo devize: Amsterdam 3037,5 do 3067,5, Dunaj 0.1093 do 0.1119, Bruselj 407,5 do 412,5, Budimpešta 0 do 0.1035, Bukarešta 0 do 39, Italija izplačilo 346,25 do 349,25, ček 344,5 do 347,5, Kopenhagen 0 do 1260, London izplačilo 349,8 do 352,8, ček 347,5 do 350,5, New-York 77,57 do 78,57, Pariz 431,9 do 436,9, Praga 235,5 do 238,5, Sofija 0 do 58,5, Svica 1478 do 1488, ček 1475 do 1485; valute: dolar 76,5 do 77,5, aK 0.1101 do 0.1121, Kč 0 do 235, mK 0 do 0.105, lire 342 do 0; efekti: bančni: Trgo 33 do 34, Eskomptna 120 do 122, Kreditna 122 do 123, Hipo 62 do 64, Jugo 112 do 114, Ljubljanska kreditna 225 do 235, Praštediona 915 do 917, Slavenska 105 do 106; industrijski: Eksploatacija 110 do 112, Guilmann 1180 do 1190, Slavonija 88 do 90, Strojne 150 do 0, Trbovlje 480 do 500, Vevče 123 do 140; državni: 7 odst. posojilo 63 do 65, Vojna škoda 169 do 111.

BEograd. Tečaj vseh deviz nazadovani. Poslovanje na curški pariteti 6,75. Tendence nestanovitne. Notirajo devize: Dunaj 0.1107 do 0.1109, Budimpešta 0.104 do 0.107, Bukarešta 38,5 do 38,85, Zene-

Slabo blago je najdražje!

Zato vedno z veseljem sežite po najboljših pisalnih strojih

ERIKA in IDEAL THE REX Co., Ljubljana

va 1475 do 1480, London 349 do 350, Milan 347 do 347,25, New-York 77,78 do 77,98, Pariz 428 do 430, Praga 234,75 do 235, Sofija 56 do 58; valute: levi (sred. ček.) 57, mK 0 do 0.105, fran. fran. (sred. ček.) 430,5; efekti: 7 odst. posojilo 67 do 67,5, agrarne 25 do 27, Vojna škoda 122 do 122,5; termini: Milan za sept. in okt. 348, Zeneva za 30. t. m. 1480 do 1482, Dunaj za 15. okt. 0.11, Praga za 15. t. m. 235, New-York za sept. 78,25.

Sport

LAHKOATLETSKA TEKMOVANJA ZA PRVENSTVO JUGOSLAVIJE. Prvak Jugoslavije Hašk.

V nedeljo so se nadaljevala na igrišču Ilirije ob številni udeležbi lahkootleatskega tekmovalca za prvenstvo Jugoslavije. Po drobnosti o teh tekmah ne moremo priobčiti, ker se je našemu poročevalcu onemogočilo vršenje poročevalske službe. To da o tem pozneje. V nastopnem približni nedeljske rezultate:

100 m finale: 1. Valtrič (Prim.) 11,4, 2. Perpar (Prim.), 3. Matz (Mačevalački). Čas ni baš najboljši, vendar pa se mora upoštevati, da je bil precejšen protiveter. 200 m finale: 1. Valtrič 23,6, 2. Perpar, 3. Plehaty (Hašk). Met diska (13 tek.): 1. Zoraja (Policijski S. K. Zagreb) 35,40, 2. Bratulić (Policijski S. K.) 34,25, 3. Gašpar (Hašk) 33,90. Škok v daljavo (7 tek.): 1. Telesko (Železn. S. K. Bečkerek) 6,13, 2. Zgaga (Marathon) 6,11, 3. Leandrov (Hašk) 6,03. Škok ob palici (5 tek.): 1. Kovačič (Hašk) 3,00, 2. Štrekelj (Ilirija) 2,90, 3. Telesko (Železn. S. K.) 2,80. Tek na 5000 m (6 tek.): 1. Perli (Marathon) 17:12,6 (nov jugoslov. rekord), 2. Deržaj (Ilirija), 3. Kristan (Jadran). Met kopja (7 tek.): 1. Gašpar (Hašk) 50,88 (nov jugoslov. rekord), 2. Orehek (Ilirija) 42,10, 3. Valentevski (Gradjanski, Zagreb), 41,90. Tek na 800 m (7 tek.): 1. Rosenkranz (H.) 2,09, 2. Vidmajer, 3. Persche (oba Ilirija). Strela 4 × 100 m: 1. Primorje (Valtrič, Slamič, Koch, Perpar) 46,1 (nov slovenski rekord), 2. Hašk (Leandrov, Jamnicki, Krajačić, Plehaty), 3. Šumadija, Beograd (Jorgović, Ugričić, Popović in Gavrilović). Tek na 400 m: 1. Valtrič Pr. 53:6, 2. Krajačić (Hašk), 3. Popović (Šumadija).

Skupna klasifikacija je nastopna: 1. Hašk, 2. Primorje, 3. Marathon.

Odločno pa moramo protestirati proti postopanju rediteljev napram našemu poročevalcu, ki je hotel prisostvovati tekmam v to svrhu, da izpolni svojo novinarsko dolžnost. Izvrševanje novinarske dolžnosti nikakor ne sme biti odvisno od nerazumevanja, nesposobnosti ali zlobe rediteljev. Od kod bi mogel dobiti vrhovni reditelj navodila, da odkaze novinarju, kateremu je dolžnost, da poda javnosti pravo sliko te naše najvažnejše lahkootleatske prireditve prostor, kjer nikakor ne bi mogel imeti potrebnega pregleda, nam je docela neznan in bi bilo tudi nepojmljivo. Merodajni faktorji naj se zavedajo važnosti našega novinstva za razvoj sporta. Ako bi se taki incidenti, kot je bil nedeljski z našim poročevalcem, ponovili, bi bili primorani zavzeti docela drugo stališče.

ZADNJI NOGOMET.

Maribor: Ilirija : Rapid (Maribor) 2 : 2. Ilirija je gostovala v nedeljo v Mariboru proti Rapidu, ki je imel v moštvo kakor Ilirija dve rezervi. Neodločen rezultat približno odgovarja poteku igre. Malo premoč, ki jo je imela Ilirija tekom prvega polčasa vsled večje tehnike in prijemne igre, se je posrečilo Rapidu v drugem polčasu docela izravnati ter nekaj časa celo trajno napadati. Sodnik Nemec, ki ni bil vedno kos svoji nalogi, je dikiral proti Iliriji nič manj kot tri enajstmetrovke in par opasnih kazenskih strel, ki so bili v prvi polovici igre, eno pa proti Rapidu. Rapidovo moštvo se nahaja v jako dobri formi. Najboljše moštvo ima v Barloviču, ki utegne biti momentano najboljši desni branilec v Sloveniji; njegovi osvobodilni strelji imajo izredno dolžino. Moštvo je igralo proti Iliriji naravno s posebno ambicijo ter pokazalo pri tem tudi tako lepo tehnično znanje, da je rezultat popolnoma zaslužen. Ilirija je nekoliko razočarana. Ne da bi ravno slabo igrala, toda imela je nekaj slabih točk. Zelo opazala se je odsotnost Lada, katerega ni niti približno nadomestil niti Grlic v prvem polčasu, niti Dolinar v drugem. Izrazito slab, brez vsake prodorne sile in brez kake koristi za moštvo je bil Pevalček. Izvrsina sta bila v Iliriji Zupančič II, ki je moral absolvirati kot centerhalf kolosalno količino dela ter golman Miklavčič, dočim so ostali igrali požrtvovalno in z voljo, toda ne mnogo več.

Zagreb: FTC. : Gradjanski 3 : 2 (1 : 0). O sobotni tekmi FTC v Zagrebu smo

že poročali. Tudi v nedeljo je FTC premagal Gradjanskega in sicer s 3 : 2 (1 : 0). Ferencvarosi Torna klub je s svojo temperamentno igro v pravem pomenu besede osvojil zagrebsko publiko. — Admira : Hašk 1 : 0 (0 : 0). Prvi dan v soboto je Admira čeprav, s preveliko goldiferenco, zmagala zaslužen, dočim se po njeni nedeljski tekmi ravno ne more tega trditi, ker je imel Hašk več od igre. Marsonija (Brod) : Čakovački S. K. 2 : 0. Finale tekma za prvenstvo provincije ZNP. Nadaljne zagrebske tekme: Železnica : Croatia 2 : 0, Atena : Grafika 1 : 0, Sokol : Unitas 3 : 0, Atena : Rapid 1 : 0, Olimpija : Južne železnice 2 : 0. Osijek : BSK : Slavija 1 : 1, BSK : Hajduk 3 : 0.

Sisek : Concordia (Zagreb) : Železnica 5 : 2.

Beograd: Beograd : Novi Sad 5 : 3 (4 : 2).

Praga: DFC. : R. C. S. Sebastian 11 : 1 (1). Senzacionalni poraz Špancev. Češkoslovaška : Rumunija 4 : 1 (2 : 0).

Dunaj: Sportklub : Slovan 3 : 1. Rapid : Amateure 2 : 2, Hakoah : WAC. 1 : 1, WAF : Slovan 3 : 1, Simmering : Ostmark 6 : 2.

Budimpešta: Madžarska : Poljska 4 : 0.

KOLESARSKA DIRKA ZA PRVENSTVO SLOVENIJE

Prvak g. Kosmatin (S. K. Primorje)

se je vršila v nedeljo na 136 km dolgi progi Ljubljana-Celje-Maribor. Prijavili so se najboljši dirkači klubov včlanjenih v kolesarskem podsavezu Slovenije. Rezultati so sledeči: 1. Kosmatin Ivan S. K. Primorje 4:3:16, 2. Bračič Maks »Edelvorje 1900« Maribor 5:0:59, 3. Prah Viljem Ilirija Ljubljana 5:3:40, 4. Nabergoi Fran Perun Maribor 5:24:30, 5. Pečnik Gusta, Danica Ježica 5:24:33, 6. Martner Franc Ilirija Ljubljana 5:33:41, 7. Frankanec Vinko Perun Maribor 5:39.

Vreme je bilo za dirko jako ugodno, proga mestoma slaba. Z ozirom na višinske razlike so doseženi časi zelo ugodni. Kot prvak Slovenije, si je g. Kosmatin priboril častno prvenstveno plaketo Ilirije. Pokal preide po dveh zaporednih zmagah v končno posest zmagovalca. Organizacija kontrol je bila ob progi izborna, posebno je bila glavna kontrola v Celju po Celjskem kolesarskem klubu pod vodstvom predsednika Drago Bernardija kar najtočnejše izvršena. V Konjicah je prisostvovalo dirki na stotine občinstva, ter se je prehod izvršil po zaslugi tamošnjega orožniškega postajevodstva in za kolesarski sport vnetega občinstva kar najtočnejše. Predsednik kolesarske Ilirije g. J. Ogrin je v Mariboru v Narodnem domu razdelil nagrade tekmovalcem. Dirka je potekla brez vsake nezgode.

Službene objave LNP. Poslovni odbor je izžrebal 29. septembra termine za prvenstvene tekme jesenske polovice sezone 1924/25. Upoštevati se je pri tem že enoten I. razred v zmislu sklepa glavne skupščine in rezultate ankete podsaveznih klubov z dne 19. t. m. Prvi izžrebani termini: 8. septembra Celje : Jadran v Celju, Slovan : Korotan (Kranj) v Ljubljani. Drugi razred tekmuje po istem sistemu kot dosedaj I. razred, to je naprej ločeno v okrožjih Ljubljana, Celje in Maribor, nato pa prvaki okrožij po cup sistemu za prvenstvo II. razreda. Prvak napreduje koncem sezone v I. razred, zadnji v I. razredu izpade v II. razred. V I. razred spadajo klubi Ilirija, Hermes, Jadran, Primorje (Ljubljana), Celje, Maribor in Rapid. Vsi ostali klubi pripadajo II. razredu.

S. K. Primorje, nogom. sekcija. Danes ob 18. sestanek na igrišču. Važno za juniorje radi nedeljske finalne tekme. Po sestanku tehnični trening. Jutri ob 18. trening I. moštva proti Hermes I. v petek rezervna : Jadran rez. Načelnik.

S. K. Ilirija. Trening I. nogometnega moštva v torek, sredo in četrtek ob 18 ure dalje ob vsakem vremenu, rezervnega moštva in juniorjev v sredo in petek. — Načelnik.

Klub kolesarjev in motociklistov Ilirija vabi vse dirkače in člane k obveznemu sestanku, ki se vrši v torek dne 2. t. m. ob 7. zvečer v klubskih prostorih Ilirije v Novi svet.

Kolesarski podsavez Slovenije. Seja upravnega odbora v sredo dne 3. t. m. zvečer ob 7. uri v klubskih prostorih Ilirije.

Iz sekcije nogometnih sodnikov. Odgovorni podsavezni sodniški izpiti se vrše v nedeljo dne 7. t. m. in sicer teoretični ob 10. uri dopoldne v danskem salonu kavarne »Emona«, praktični ob 14. uri na igrišču S. K. Ilirije. Rok za prijave se podaljša do petka dne 5. t. m. Načelnik.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutro«. Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani

Vremensko poročilo

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	761.6	13.8	vzhod	pol. obl.	0.

Vsaka beseda 60 par

Mali oglasi

Za „Dopisovanje“ in „Ženitve“ vsaka beseda 1 Din

Stano vsaka beseda 60 par. Za „Dopisovanje“ in „Ženitve“ se računa vsaka beseda 1 Din. — Prihodujejo se le mali oglasi, ki so plačani vnaprej. Plače se lahko tudi v zbiranju. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Obiti

Spaterie oblike
se dobe pri
J. Gorjanc & Co.
modni salon, Ljubljana, Sv. Petra cesta 27, poleg Tratnika.
1891

Čevlje izdelujem
v novotvorjeni čevljarici delavici po meri v vseh oblikah od najpreprostejših do najfinišnih Avg. Škof, Pred Igriščem 1. 18007

Pouk

Kateri gospod (ična)
bi dajal privatni pouk v hrvaščini. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Hrvaščina 9908“. 17740

V pouk klavirja
sprejme se nekaj učencev konservatoristinja (učenka prof. Ravnikar). Gre na dom. Naslov pove uprava „Jutra“. 17936

Pouk

Klavirja, nemščine in francosčine, daje učiteljica po uspešni metodi. Naslov pove uprava „Jutra“. 18012

Službe (dobe)

Kontoristinja
prodajalka, z večletno prakso v trgovini in pisarni, ki ima dar finega in ljubeznivega obveščanja s strankami, večja strogošljiva in dopisovanja v slovenskem in nemškem jeziku, sprejme se 1. ali 15. oktobrom v stalno službo. Ponudbe s sliko in dokazili o doseganih uspešnostih in spricvali, ki se takoj vrnejo, je poslati na upravo „Jutra“ pod šifro „Viljudnost in vestnost“. 17724

Strojni ključavničar
starejša moš, se sprejme. Vojnovič & Co., Vič. 17870

Natakarica
dobro mesto v prometni gostilni na račun, ali dve zapeljivi osebi skupno za kuhinjo in gostilno. Naslov v upravi „Jutra“. 17829

Zlatarski vajenec
se takoj sprejme. — Lud. Černa, Ljubljana, Wolfova ulica 3. 17817

Sposoben lesni strugar
neporočen, jugoslov. državljan, ki je dobro izurjen v vseh delih, delal v večjih delavnicah in ki zna tudi polirati, se išče za takojšnji nastop. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Stalno mesto“. 17756

Zdravo dekle
za vsa hišna dela, se sprejme. Se išče k mali družini v Ljubljani. Je lahko tudi začetnica. Ponudbe pod „Pridna in poštena 9110“ na upravo „Jutra“. 17981

Blagajničarka
za točilnico, z dobroti spricvali, išče takoj hotel Struclj. 17984

Izurjeno šiviljo
takoj sprejme kranar Filip Bizjak, Kolizej. 1 7958

Zdravo dekle
žrebno vzgojeno, staro 14 do 16 let, se sprejme za lahka hišna dela in k otrokom. — Naslov pove uprava „Jutra“. 18005

Dekle
pošteno in pametno, staro do 25 let, ki razume kuhinjo in hišna dela, se sprejme takoj v boljše hišo. Naslov v upravi „Jutra“. 18006

Trgovca za pisarno
in skladišče, ki zna tudi strogošljivo in knjigovodstvo, se išče za takoj. Elektro-Company, Ljubljana, Sv. Petra cesta 25. 18000

Boljša dekle
ki zna tudi nekoliko šivati, se išče k 2 otrokom (2 in 5 let). Naslov pove uprava „Jutra“. 17921

Čevljarstva vajenica
sprejme takoj po dogovoru Ivan Premrl, Ljubljana, Dolenjska cesta 35. 17912

Služkinja
ki bi znala tudi kuhati in opravičati druga hišna dela, se sprejme. Plača po dogovoru. Ponudbe na naslov: Jozef Škeri, trgovca, Sevnica ob Savi. 17930

Korespondentinja
spretne, popolnoma strogošljiva, sposobna vsake hrvaškega in nemškega jezika, dobi dobro plačano in stalno mesto takoj. Popolna oskrba v hiši. — Ponudbe s zahtevkom plače, prepiši izpricvali, po možnosti s sliko, pripravljene na lekarnarja J. Feller, Zareb, Jurjevski Ri-A. 17935

Zanesljivo kuharico

vajeno vsa hišnega dela, iščem za 15. oktobrom za plačano kuhanje, do starosti 35 let. Prednost imajo one, ki so že vajene planin. Ponudbe s zahtevkom plače in po možnosti s sliko, ki se vrne, na upravo „Jutra“ pod značko „Planina“. 17929

Službe (iščejo)

Izurjena šivilja
se priporoča po blagih. Naslov pove uprava „Jutra“. 17760

Mlinar
samec, dobro izurjen, išče službo v večjem valjenem mlinu. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Mlinar“. 17877

Absolventinja
dvorazredne trgovke šole v Ljubljani, odličnjakinja, išče primerno službo. Naslov v upravi „Jutra“. 17838

Trgovca-uradnik
vešč vseh pisarniških del, išče službo proti nizki plači, event. kot skladiščnik. Ponudbe pod „Pridnost“ na podružnico „Jutra“ v Mariboru. 17773

Knjigovodja-bilancist
ki je velika trgovska podjetja za samostojno vodil. Išče službo. — Ponudbe pod „Knjigovodja 9092“ na upr. „Jutra“. 17940

Kontoristinja
vešč nemščine in slovenščine, išče primerno službo. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Takoj 9113“. 17950

Mesta gospodinje
pri samostojni gospodi, želja boljša gospa, večja kuhinja in gospodinjstva. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Solidna gospa“. 17996

Knjigovodkinja
z večletno prakso, želja mesta. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Kranjsko 9106“. 17990

Gospodična z maturo
išče mesto domače učiteljice, kjer bi imela na razpolago klavir, v evro nadaljnjih študij na konservatoriju. — Dopise se posli na upravo „Jutra“ pod „Pomoč 9119“. 18002

Boljša dekle
išče službo kot samostojna gospodinja ali za pomoč gospodinj. Naslov pove upr. „Jutra“. 17937

Šivilja perila
se priporoča na dom. Gre tudi na delo. Naslov pove uprava „Jutra“. 17923

Šofer in avtomonter
želi premeniti službo. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Trezen in praktičen 9088“. 17913

Kletar
izkušen sodarske obrti, išče primerno službo v kakšni vinški trgovini ali kakem oljnatem podjetju. Naslov pove uprava „Jutra“. 17911

Trgovski vajenec
ki ima tri gimn., izobražen in že nekoliko vajen trgovine, želi nastopiti mesto s 15. septembrom in sicer v trgovini s manufakturnim blagom, ki se nahaja v Ljubljani. Zagrebu ali Mariboru. Trgovina naj bo velika, če mogoče. — Naslov v upravi „Jutra“. 17927

Kuharica
pridna in poštena, išče službo. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Samostojna“. 17917

Mesto poslovodje
prevzame v kakem konglomeratu ali mešani trgovini. — Privrnostna moč. Vzamem v najem ali na račun boljše gostilno. Kdor hoče začeti trgovino, pa ne more dobiti koncesije. Prevelj bi tudi mesto poslovodje. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Zanesljiva 46“. 17928

Prodajalka
želi mesto v kakršnikoli stroki. Ima večletno prakso. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod šifro „Zanesljiva 9076“. 17946

V knjigovodstvu
in korespondenci dobro izurjena uradnica, želi zaposleni laven obli. pisarn. — Dopise na upravo „Jutra“ pod „Vestna 9101“. 17965

Prodaja

Hrastov les
Napredaj la več varčev ob žagi ležečega hrastovega lesa, ki se lahko takoj po žetju in po naročilu razčlani. Vprašanja je nasloviti na upravo „Jutra“ pod šifro „Komisijaki les“. 17694

Meyer's Konv.-Lexikon
17 knjig, prav dobro ohranjene, prodajo zelo ugodno. Ogleda se lahko od 6. do 7. zvečer v Krakovski ulici 3. 17629

Parcela napredaj
pod Rožnikom. Vprašati je pri mesarju Kastrevi s Rožni dolini 136. 17440

Krepčilo hrane

„JUHAN“

da juhi in sočivju nepopisno okusnost in redilnost.

Svarilo.

4638/a

Podpisana tvrdka naznanja vsem cenjenim trgovcem z lesom, da naš bivši prokurist gosp. Izidor Tausig od 16. avgusta 1924. ni več v naši službi in vsled tega nima pravice na ime našega naslova sklepati kakih pogodb, naročati blago, prejemati denar ali pa uporabljati tiskovine in žige z imenom naše tvrdke. Gosp. Izidor Tausig je bil 12. avgusta kot prokurist naše družbe preklčan v trgovinskem registru.

„ITIS“, d. z. o. z.
za lesno trgovino in eksport v Ljubljani.

ŠOLSKA KNJIGE

ZA VSE ŠOLE

V NAJNOVEJŠIH IZDAJAH

IMA VEDNO V ZALOGI

KNJIGARNA TISKOVNE ZADRUGE

V LJUBLJANI, PREŠERNOVA ULICA ŠT. 54

OOOOO NASPROTI GLAVNE POŠTE OOOOO

Zamenjam

lepo solčno stanovanje (3 sobe, kuhinja in pritlikina, elektr. razsvetljava) v sredini mesta Maribor, za istodni mesta Ljubljani. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod šifro „Krasno stanovanje“ — takoj 9085“. 17916

Stanovanje v Mariboru

v sredini mesta, 1 nadst. 5 sob in pritlikina, se zamenja takoj s stanovanjem v Ljubljani. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod značko „Zelena Stajarka, Din 200“. 17747

Opremljeno sobo

z elektr. razsvetlavo in posebnim vzhodom, išče gospodinja v sredini mesta za 15. september. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Plačam dobro 9087“. 17914

(Dijaška)

Na hrano in stanovanje

se sprejme dijak kot asistencial v vili na Dolenjski cesti 10. 17903

Naslovi

dijaški stanovanj

se dobe pri g. Likar. Poljanska cesta 87, vila Bergman. 17503

Dva dijaka

sprejemam na stanovanje z zahtevkom v separirano sobo z elektr. razsvetlavo. — Naslov pove uprava „Jutra“ pod „Zamenjava 9092“ na upravo „Jutra“. 17982

Dva dijaka

ali dijakinja, se sprejme na stanovanje in hrano. Elektr. razsvetljava in klavir na razpolago. — Naslov: Kele, krojaški mojster, Maribor, Stojna ulica 5. 18013

Kapital

Posodim

proti visokim obrestim in na prvo vknjižbo 75.000 Din. Iščem za več let. Ponudbe pod 113 na Atoma Company, Trat, 20. Septembra 65. 17881

500.000 K posodim

takoj za več let v Ljubljani proti vključbi na prvo mesto in dobrih obrestih. — Naslov pove uprava „Jutra“. 17938

Dopisovanje

Gospoda s katerim sva bila dogovorjena za sestanek v nedeljo 31. t. m. na Strelšču, vljudo prosim, da pošlje svoj naslov pod „Primorka“ na upravo „Jutra“. 17985

Seznani se želita

dve simpatični gospodini — vsled pomanjkanja znanstva, s dvema inteligentnima gospodoma. Ženitev ni izključena. Dopise na upravnistično „Jutra“ pod „Vera in Nada 9075“. 17947

Ženitve

Vdova srednjih let

ki posedu 100.000 Din, želi poročiti izključno višjega kmetijskega uradnika, ne pod 45 let. Ponudbe na upravo „Jutra“ v Mariboru pod šifro „Mara“. 18014

Samostojen obrtnik

star 30 let, simpatične zunanjosti, želi znanja v evro ženitve z gospodino staro do 24 let, ki bi imela vselje do gospodinjstva in primerno premoženje. — Z ročne ponudbe s sliko na upravo „Jutra“ pod značko „Tajnost 9117“. 17999

Poslovodju

trazi «Društvo za prodajo Singer šivalnih mašin» u Ljubljani. — Od istoga sahtjeva se trgovačka nabrazba, praksa i dobre reference. Usmene ponude primaju se u dućanu Selenburgova ulica br. 3. 4644—a

Zobozdravnik

dr. Rodoschegg

Stari trg 2
zopet ordinira.

4636 a

V nobeni knjižnici ne sme manjkati

Cankarjev zbornik

Uredil
dr. J. Glonar

Vez. 37 Din, broš. 30 Din, pošt. 150 Din

Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani

Kdor hoče kaj prodati

Kdor hoče kaj kupiti

Kdor išče službe itd.

naj insertra v „Jutra“

Obvestilo.

Slavnemu občinstvu in njenim gostom naznanjam, da sem svojo gostilno do sobote zapri.

Jožko Jelačin

na Dolenjski cesti.

4631/a

MODNE LISTE

najnovejše, za jesen in zimo 1924-1925 ima v veliki izbi v zalogi knjigarna

TISKOVNE ZADRUGE

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54
(nasproti glavne pošte)

Zahvala

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam ob priliki prebriske izgube našega iskreno ljubljenega očeta in soproga itd., gospoda

Valentina Turka

stali ob strani s tolažilno besedo in sočutjem in ga v tako obilnem številu spremili k vladnemu počitku, iskramo tem potom najpristnejšo zahvalo, še posebej pa vsem darovalcem vencev in prečastiti duhovščini za iskazano zadojlo čast.

Novi Kot, dne 27. avgusta 1924.

Zalujoča žena z otroci

Veridicus

Pater Kajetan

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

23

«Zate bolje. A čital je vse hudobije tvoj boter, bivši trgovec Jernej Križaj,» je dejal Grčar. «Silno ogorčen je prišel k meni. Razložil sem mu vse po resnici. Mož te je imel rad. Razburjen je odšel. Čez nekaj dni pa je prišel zopet v zavarovalnico in mi izročil v zapečatenem pismu oporoko z zavarovalno polico na 25.000 goldinarjev. Enako oporoko je založil pri sodišču s pooblastilom, da sem izvršilec njegovih poslednjih želja. Prikupil sem se mu, ker sem se prijateljski potegnil zate. Bil je brez otrok, žena mu je že stara. Verem, mož je bil, v cerkev je zahajal vsako dopoldne in na «Slovenca» je bil naročen trideset let. Po napadu nate pa ga je pustil in naročil napredni list. A čital ga je le tri mesece. Arterioskleroza ga je pokosila. Napisal sem mu kratek nekrolog in omenil tudi, da je ostavil svoje premoženje vdovi in tebi, ker je kot najboljši katoličan obsojal krivico, ki so ti jo prizadejali v škofiji. Nato sem oporoko dogovorno s sodiščem izvršil: vdova je dobila dvonadstropno hišo, velik vrt, nekaj njiv in travnikov ter nekaj bančnih papirjev, ti pa 25.000 goldinarjev. Ko sem plačal pristojbine, sem naložil čistih 20.000, a ostalo vsotico ti izročam.»

«Bog pravičnika ne zapusti!» je vzdihnil Svetlin. «Molil bom zanj...»

«Obresti se ti izplačajo vsako leto, kakor želiš... Zdaj si, če hočeš, rešen in svoboden: vrzi to črno uniformo s sebe in poišči si drug poklic!» je dejal Grčar in polagal bankovce na mizo.

«Nikdar! Duhovnik ostanem in umrem. Zdaj bova z Miciko tudi tu lahko živela. Pokorščino sem prisegel in ne prelomim je! Apostat nočem biti. Morda se me pa le usmili g. knezoškof in me pošlje drugam. Dotlej si nabaviva par koz, nakupiva živeža in dava spomladi obdelati cerkevno polje. Tudi tole poslopje dam prenoviti... ah, živela bova z Miciko v tem kraškem pogorskem miru še srečneje, nego moji tovariši doli med valo-

vanjem politične mržnje in strankarskih razburjanj.»

«Morda...» je dejal Grčar. «Morda tudi ne. Zdi se mi pa, da se veter zate že obrača: evo «Slovenca»! Tudi «Slovenec» — glej! — poroča o smrti Jerneja Križaja. In naposled piše — čuj in strmi! —: «Blagi pokojnik je volil prav lepo vsoto svojemu birmancu, č. g. Janku Svetlinu, ki z vzorno samopožrtvovalnostjo vrši dušnopastirsko službo na Krvavi peči in je kot idealen, kakor njegov boter blag mož med ondornim ljudstvom izredno priljubljen.»

«Tako piše «Slovenec» o meni?! Kaj to pomenja?» je planil Svetlin in čital ponovno dotične vrstice.

«Haha, to pomenja, da maček voha — pečenko!» se je smejal Grčar. «Zdaj si pač naenkrat idealen, vzoren, blag duhovnik: 20.000 goldinarjev imaš, prijatelj! Kaj staviš, da postaneš zdaj kaj kmalu v najlepši dolini župni upravitelj in potem župnik?» Se le okoli enajstih sta legla spat. Na tleh je postlala Micika veselemu gostu, ki je takoj zaspal, kakor bi ležal na samih perncah.

Burja pa je tulila okoli oglov, zavijala kakor volkovi, žvižgala kakor bi se podila po zraku satanska družba pobesnelih čarovnic, se zaletavala v poslopje in rožljala, butala, trgala...

Svetlin ni mogel dolgo zadremati.

«Mar se jezite, duše nesrečnih tovarišev, ker sem zopet srečen? Mar veste, da resnično ne ostanem več dolgo med vami? Ne jokajte, ne ječite! Urediti vam dam grobove, zasaditi s cvetjem, molil bom za vas, da najdete končno svoj mir in pokoj!» — Razmišljal je, ugibal, snoval načrte, a misel se mu je vračala vedno k Bogu:

«Pravičen si! Veš, da nisem godrnjal nad Tvojo voljo in ponižno sprejemam zdaj Tvoj prijazen usmev...» In proti jutru že je usnul s sklepom:

«Ako me premeste, mi bo prvo, da vzamem k sebi očeta. A zgodi se božja volja!»

2. Ko so zasejali ljuljko.

Grčar je napovedal istino: niti mesec dni po njegovem posestu na Krvavi peči je bil Janko Svetlin zopet v dolini.

Kar naenkrat je prejel dopis knezoškofijskega ordinarijata, da je premeščen kot naslednik umrlega provizorja na Lanovo. Končno pa je stala pripomba, da je po ugodnih poročilih o njegovem vedenju na Krvavi peči utemeljena nada, da bo

vršil tudi na Lanovem svoje dolžnosti z vso vzglednostjo.

Skoraj vse leto je ostal Svetlin na mali, a dobri župniji. Očeta je nemudoma vzel k sebi.

Starček je imel velikansko radost, da je smel v sinovem imenu gospodariti. Izprehajal se je torej po hlevu, kjer so stali krava s teletom in dva vprežna vola, po polju, kjer se je sejalo in sadilo, po travnikih, kjer se je kosilo, in po gumnu, kjer se je mlatilo in melo.

Nekdanji revni kočar in drvar se je čutil naenkrat imenitnega gospodarja. In za to nepričakovano srečo je bil svojemu sinu nepopisno hvaležen. Čisto okrepil in razživel se je starček, drobneljal je okoli, vpraševal, odrejal, se jezil in repenčil ter si domišljal, da je za Jankom v župnišču najvažnejša oseba.

Otroški starček ni niti slutil, da se vrši vse vendarle tako, kakor ukazuje Bezljajeva Micika. Izvrstno sta se razumela in često je rekel sinu:

«Pametna, pripravna ženska je. Res. Z njo se dá delati. Kar ugane, kako in kaj hočem, da se zgodi... Samo enkrat rečem, pa je že storjeno, da ni mogoče bolje...»

Tako se je vsem trem tistega leta prav dobro živelo: dosti dela, dosti ubadanja je bilo, a tudi dosti jela in uspeha.

A naenkrat je bil Svetlin premeščen znova in nato po par mesecih še četrtič.

Medtem je Svetlin položil konkurz z odličnim uspehom in bil usposobljen za župnika. Tudi prosil je za stalno župniško mesto, toda ni ga dobil in je ostal le župni upravitelj.

Najslabše mesto je bilo baš četrtič: tisoč deset sto duš, vse razkrojene po strmih hribih, po tri, štiri ure narazen, in za vse on sam: Prelovo mu je dajalo mnogo in težkega dela.

Svetlin pa ni godrnjal. Bil je vendarle sam svoj gospod, ljudje so ga imeli radi, oče in Micika sta mu vzdrževala v slogi in miru popoln red in z obrestmi botrove dediščine so živeli brez posebnih brig.

Tisto zimo je pritisnil v Prelovem izredno hud mraz. Ljudje so mnogo bolehalo in umirali; Svetlin je imel dan na dan opravkov po hribih in grapah, često je tekel celo po dvakrat previdet, se razgret prehajal, le za silo okrevaj in znova begal za bolniki in umirajočimi.

O pustu pa je hipoma omagal. Vrnil se je s hribov drgetajoč: legel je v postelj; a ni ostal več. Kuhala ga je vročina, fantaziral je, in belolasi oče je jokal kakor dete ob njem.

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico, r. z. z. o. z.

ki posluje v novopreurejenih prostorih
Mestni trg št. 6 v Ljubljani Mestni trg št. 6
Hranilne vloge in vloge na tekoči račun obrestuje po

8 %

ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi višje po dogovoru. Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poroštvu. Daje tudi trgovske kredite ter sprejema cesije in inkaso faktur. 1115/a

Zahvala.

Ob prebriski izgubi našega ljubljene soproga, očeta itd., gospoda

Antona Špolarja

posestnika in trgovca

izrekamo prisrčno zahvalo za vse dokaze iskrenega sočutja. Posebno se zahvaljujemo ravnateljstvu kopalnice Rogaske Slatine, gospodu dr. Koltererju, sanatoriju «Leonide», gg. dr. Slajmerju, dr. Krajcu, dr. Hansu za trud za časa bolezi. Dalje se najpriserneje zahvaljujemo g. dr. Treotu, sestri usmiljenki, g. V. Bizjaku, g. Schreyu in Rogaske Slatini, srezkemu poglavarstvu Šmarje pri Jelsah, duhovščini Sv. Križa, železnici, pošti za naklonjenost in pomoč, da se je prevoz vršil kolikor mogoče hitro. Končno se zahvaljujemo tukajšnji družini g. postajenačelnika Kopača, kakor tudi strukemu župniku g. Orešku in g. kaplanu Strahu, ter vsem znancem in prijateljem od blizu in daleč, ki so pokojnika spremlili na njegovi zadnji poti. Videm-Dobre polje, dne 30. avgusta 1924.

4629/a

Rodbini Špolar-Potokar.

Dr. Dralleova
BREZOVA VODA

Čuva kosu protiv ispadanja, jača porast kose, spriječava prhuti, oživljuje živce.

Jedanput pokušajte i uvijek ćete rabiti!

1104

ing. R. ROESSER, Ljubljana, Gledališka ul. 4/III

Lokomobili | Polnojarmeniki | Dvigala

R. Wolf A. G. Magdeburg-Buckau | Pini & Kay Wien | F. Wertheim & Co. A. G. Wien

Naročajte, čitajte in razširjajte
dnevnik „JUTRO“!

Brez posebnega obvestila.

Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskrenoljubljeni soproga, oče, brat, svak in dobri dedek, gospod

JAKOB DIMNIK

šolski ravnatelj, odlikovan z redom Sv. Save

danes ob pol 2. uri v jutru, v starosti 68 let, boguvdano nenadoma zatisnil svoje skrbne oči.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek dne 2. septembra 1924 ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Komenskega ulica št. 14, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1924. 4633/a

Josipina, roj. Kraigher, soproga. — Slavoj, Ivan, Stanko, sinovi. — Radica, hčerka. — Mihael, Janez, brata. — Marija, sestra. — Vida, roj. Kersnik, Marta, roj. Maier, Edit, roj. Scaria, snaha. — Dušan, Desanka, Peter, vnuki.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

UJU poverjeništvu Ljubljana javlja, da je večletni upravni odborik bivše Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev in dolgoletni urednik Učiteljskega Tovariša, gospod

Jakob Dimnik

šolski ravnatelj, odlikovan z red sv. Save

danes ob pol 2. uri v jutru, v starosti 68 let, boguvdano nenadoma zatisnil svoje skrbne oči.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 2. septembra 1924 ob 5. popoldne iz hiše žalosti, Komenskega ul. 14, na pokopališče k Sv. Križu.

Bodi mu časten spomin!

V Ljubljani, dne 1. septembra 1924.

Trboveljski premog in drva

dobavlja
Družba ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon 220. Plačilo tudi na obroke.

Profesor dr. Valenta

zopet ordinira. 4639/a

L. MIKUŠ

LJUBLJANA, Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov.
Na drobnol Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
Stari dežniki se nanovo preoblečejo

Ažurira in entla

volno v vseh barvah 1903a

Toni Jager & Černe

Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Sprejme se

za jamski obrat 4630 a

paznik

z rudarsko šolo ter vsaj z dveletno prakso na premogu. Oferte z zahtevami na:

Premogokop AND. JAKIL, Krmelj (Golensko).

Jabolka

eksportira vsako množino 4639 a

Franjo Resnik

Maribor - Krčevina

Vsem,

ki hočejo dobro kavo piti, priporočamo izvrstno našo pravo domačo 1848-a Kolinsko oikorijo.

Šentjanski premog

vseh vrst in vsako množino, v čisto opranem stanju nudi, za takojšnjo dobavo

Prodajni urad šentjanskega premogovnika

AND. JAKIL

Ljubljana, Krekov trg 10 1018 a

SINGER ŠIVALNI STROJI so na vsem svetu poznani kot najboljši

Singer šivalni stroji, Bourne & Co., New York 709/a Prodaja na obroke

Ljubljana, Selenburgova ul. 3

Centrala za SHS:

Zagreb

Marulićeva ul. 5

Zastopstva v vseh mestih